

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2954

[Total No. of Pages : 4

[5801]-501

T.Y. B.Com. (Semester - V)

BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK - I [351]

(CBCS) (2019 Pattern)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Q. No. 1 & Q. 6 are compulsory.*
- 2) *Solve any 3 (Three) questions from the remaining questions no's 2, 3, 4 and 5.*

Q1) A) Fill in the blank. (Any Five) [5]

- i) When the consent of party is not free, the contract is _____.
(void, voidable, valid)
- ii) The purchasing price of the promise is _____.
(Consideration, Profit, Gain)
- iii) Every Partner is _____ of the other partners.
(Agent, Employee, Creditor)
- iv) _____ type of agreement is used to form a Partnership firm.
(Written, Oral, Both)
- v) There must be at least _____ parties to the contract of sale of Goods.
(One, Two, Three)
- vi) The arbitrator can appoint _____.
(An Expert, A member, An Agent)

P.T.O.

B) Match the following [5]

Group A

Group B

i) Indian Contract Act	a) 01 October 1932
ii) Limited Liability Partnership	b) 01 April 2009
iii) Indian Partnership Act	c) 01 September 1872
iv) Sale of Goods Act	d) 01 July 1930
v) Arbitration and conciliation Act	e) 22 August 1996

Q2) Define 'Contract' Explain Essential elements of the Valid Contract. [15]

Q3) What is Dissolution of Partnership? Explain the modes of dissolution (methods). [15]

Q4) Define the term 'Sale' & 'Agreement to sale of Goods'. Distinguish between Sale & Agreement to sale of goods. [15]

Q5) What is Arbitration? Explain Powers & Duties of Arbitrator. [15]

Q6) Write Short Notes (Any Three) [15]

- a) Conciliation Process
- b) Capacities of Parties
- c) Kinds of Goods
- d) Advantages of LLP
- e) Undue Influence

Total No. of Questions: 6]

P2954

[5801]-501

T.Y. B.Com. (Semester - V)

BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK - I [351]

(CBCS) (2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना :ह 1) प्रश्न क्रमांक 1 आणि 6 हे अनिवार्य आहेत.

2) उर्वरित प्रश्न क्रमांक 2, 3, 4 आणि 5 पैकी कोणतेही तीन सोडवावे.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही 5) [5]

i) ज्यावेळी करार करणाऱ्या व्यक्तीची संमती ही मुक्त स्वरूपाची नसते तेव्हा तो करार ..... ठरतो.

(व्यर्थ, वर्जनिय, कायदेशिर)

ii) वचनाच्या खरेदीची किंमत म्हणजे ..... होय.

(प्रतिफल, नफा, फायदा)

iii) प्रत्येक भागीदार हा इतर भागीदारांचा ..... असतो.

(प्रतिनिधी, कर्मचारी, धनको)

iv) ..... प्रकारचा करार हा भागीदारीच्या निर्मितीसाठी केला जातो.

(लेखी, तोंडी, लेखी व तोंडी)

v) मालविक्रीच्या करारात किमान ..... पक्ष असलेच पाहिजेत.

(एक, दोन, तीन)

vi) मध्यस्थाला ..... नियुक्ती करता येते.

(तज्ञाची, सदस्याची, प्रतिनिधीची)

ब) योग्य जोड्या लावा

[5]

‘अ’ गट

‘ब’ गट

i) भारतीय करार कायदा

अ) 1 ऑक्टोबर 1932

ii) मर्यादित जबाबदारी भागीदारी

ब) 1 एप्रिल 2009

iii) भारतीय भागीदारी कायदा

क) 1 सप्टेंबर 1872

iv) माल विक्रीचा कायदा

ड) 1 जुलै 1930

v) मध्यस्थी व सलोखा कायदा

इ) 22 ऑगस्ट 1996

- प्रश्न 2) करार म्हणजे काय? कायदेशीर कराराचे आवश्यक नियम स्पष्ट करा. (घटक) [15]
- प्रश्न 3) भागीदारी संख्येचे विसर्जन म्हणजे काय? भागीदारी संख्या विसर्जनाच्या पद्धती स्पष्ट करा. [15]
- प्रश्न 4) 'माल विक्री' व 'माल विक्रीचा ठराव' यांची व्याख्या सांगुण फरक स्पष्ट करा. [15]
- प्रश्न 5) मध्यस्थ किंवा लवाद म्हणजे काय? त्याचे अधिकार व जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा. [15]
- प्रश्न 6) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) [15]
- अ) सलोखा / समझोता कार्यपद्धती
  - ब) करार करणाऱ्या व्यक्तींची पात्रता
  - क) मालाचे प्रकार
  - ड) LLP (मर्यादीत जबाबदारी भागीदारी) चे फायदे.
  - इ) अनुचित प्रभाव.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P6474

[Total No. of Pages : 4

[5801]-502

T.Y.B.Com.

352 : ADVANCED ACCOUNTING - I

(2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Q1 is compulsory.*
- 2) *Solve any 2 Questions from remaining Q. No. 2, 3 and 4.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any five out of 7). [5]

- a) When new shares are being issued _____ account is credited.
  - i) Share Premium
  - ii) Share Capital
  - iii) Share reduction
  - iv) Share investment
- b) Ex-interest basis means the purchase price of securities _____ interest.
  - i) rolls
  - ii) excludes
  - iii) takeover
  - iv) outstanding
- c) AS 3 deals with _____.
  - i) Construction Contracts
  - ii) Disclosures
  - iii) Cash flow Statement
  - iv) Employee Benefits
- d) Internal Reconstruction means that the scheme will be carried out by means of _____ of capital.
  - i) issue
  - ii) rise
  - iii) increase
  - iv) reduction
- e) Converting share of smaller denomination into larger denominations is called _____.
  - i) Surrender
  - ii) Face value
  - iii) Consolidation
  - iv) Market value
- f) Capital Reserve is written in _____ schedule number as per Banking Company Accounts.
  - i) 2
  - ii) 1
  - iii) 3
  - iv) 5
- g) Brokerage is added to the _____ price.
  - i) sale
  - ii) income
  - iii) expense
  - iv) purchase

P.T.O.

- B) True or False (Any five out of 7). [5]
- a) Investment account is a real account.
  - b) Equity shares are long-term financing sources for any company.
  - c) Debentures are commonly known as preferred stocks.
  - d) Securities can be purchased at par, premium and at discount.
  - e) Fixed Assets include Stock.
  - f) The commission paid to the broker is known as Brokerage.
  - g) Bonus shares are issued to creditors only.

- C) Match the following. [5]
a) Cost of bonus share	-	Schedule no. 7
b) Rent paid	-	Statutory audit
c) Financial accounting statements	-	Surrender of shares
d) Voluntary return of shares	-	Schedule no. 16
e) Money at call and short notice	-	Nil

- D) Short Notes (Any three out of six) [15]
- a) Introduction to IFRS
  - b) Capital Restructuring
  - c) Classification of Investments
  - d) Introduction to AS- 3
  - e) Introduction of Banking Company
  - f) Carrying cost of Investment

Q2) The following is the Balance Sheet of Citco Ltd. as on 31st March 2021. **[20]**

Balance Sheet as on 31st March 2021

Liabilities	Amt	Assets	Amt
Share Capital 2000, 5%		Goodwill	15,000
Cumulative Preference	2,00,000	Freehold Property	2,00,000
Shares of Rs. 100 each		Plant & Machinery	3,00,000
4000 Equity shares of Rs. 100 each	4,00,000	Stock	50,000
6% Mortgage Debenture	1,00,000	Debtors	40,000
Bank overdraft	50,000	Profit & Loss	2,40,000
Creditors	1,00,000	Cash at bank	5,000
Total	8,50,000	Total	8,50,000

The following scheme of reconstruction was duly approved by the court

- a) 5 % Cumulative Preference Shares to be reduced to Rs.75 per share fully paid up and Equity Shares to Rs.40 fully paid-up
- b) Debenture holders took over the Stock in trade and the Book debts in full satisfaction of the amount due to them
- c) The Goodwill Account to be eliminated
- d) The Freehold Property to be increased by 30 %
- e) The value of Plant and Machinery to be depreciated by $33\frac{1}{3}$ %.
- f) The expenses of Reconstruction amounted to Rs. 3000

Pass journal entries to record the above scheme of reconstruction in the books of Citco Ltd. and a revised Balance Sheet as on 31st March 2021.

Q3) The following is the trial balance of Dhanvikas Bank Ltd., Dharangaon as on 31st March 2022. **[20]**

Particulars	Debit	Credit
Subscribed Capital: 50,000 equity shares of Rs. 10 each fully paid		5,00,000
Reserve fund		2,50,000
Loans, Cash Credits and Overdrafts	2,85,000	
Premises	50,000	
India Govt. Securities	4,00,000	
Current deposits		1,00,000
Fixed deposits		1,25,000
Savings Bank Deposits		1,50,000
Salaries	28,000	
General expenses	27,400	
Rent, Rates and taxes	2,300	
Directors fees	1,800	
Profit and loss account as on 1 st April 2021		16,000
Interest and discount		1,28,000
Stock of Stationery	8,500	
Bills purchased and discounted	46,000	
Interim dividend paid	17,000	
Recurring deposits		20,000
Shares	1,50,000	
Cash in hand and with RBI	1,93,000	
Money at call and Short notice	80,000	
Total	12,89,000	12,89,000

The following information should be considered:

- a) Provision for bad and doubtful debts is required to be made at Rs. 5,000
- b) Interest accrued on investment was Rs. 8.000
- c) Unexpired discount (rebate on bills discounted) amounted to 380
- d) Interim dividend declared was 4% actual
- e) Endorsements made on behalf of customers totaled Rs. 1,15,000
- f) Authorised capital was 80,000 Equity shares of 10 each
- g) Rs. 10,000 were added to Premises during the year, Depreciation @ 5% on the opening balance is required
- h) Market value of Indian Govt. securities was 3,90,000

Prepare Profit and Loss account for the year ending 31st March 2022 and Balance Sheet as at that date in the prescribed form.

Q4) On 1st January 2019, ITC Finance Co. Ltd. bought Rs. 4,000 6 % Government Bonds at 90, the cheque of Rs. 3,680 paid being Rs. 3,600 for the securities and Rs.80 for the brokerage charges. Interest is receivable each year on 30th June and 31st December.

On 1st February 2019, Rs. 1,000 nominal value of securities is sold cum-interest the net proceeds being Rs. 950. On 1st June 2019, Rs. 2,000 nominal value of securities sold Ex-interest net proceeds after brokerage being Rs. 1710.

On 1st February 2020, Rs. 5,000 nominal value of securities bought cum-interest cost including brokerage being Rs. 4370. On 1st June 2020, Rs. 1,000 nominal value of securities bought Ex-interest cost including brokerage being Rs. 910.

Write Investment account for the years 2019 and 2020.

[20]

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2955

[Total No. of Pages : 4

[5801]-503

T.Y. B.Com. (Semester - V)

BUSINESS ECONOMICS

**353A : Indian and Global Economic Development - I
(CBCS) (2019 Pattern)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Q. No. 1 & Q. No. 6 are compulsory.*
- 2) *Solve any 3 (Three) questions from the remaining 2, 3, 4 and 5.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Attempt any 5 out of 6) [5]

- i) _____ is the reduction of transaction cost of trans-border movements of capital and goods.
  - a) Globalization
  - b) Liberalization
  - c) Privatization
  - d) Demonetization
- ii) Micro, small and Medium Enterprises Act enacted in the year _____.
  - a) 2000
  - b) 2006
  - c) 2010
  - d) 2014
- iii) To create India as a world class manufacturing hub for the industry is the objective of _____.
  - a) Make in India
  - b) Startup India
  - c) GST
  - d) Skill India
- iv) _____ schemes aim is 'job seeker will be job provider'.
  - a) eNAM
  - b) PM kisan
  - c) Startup India
  - d) PM ASHA
- v) New Industrial Policy of India is announced by _____.
  - a) Reserve Bank of India
  - b) Government of India
  - c) NITI Ayog
  - d) Competition Commission of India

P.T.O.

vi) _____ is the buying and selling of goods and services, or the transmitting of funds or data, over an electronic network.

- a) E-Network
- b) E-Business
- c) E-Commerce
- d) E-Gateway

B) Match the following : [5]

I

II

a) Indian Economy	i) Developing Economy
b) New Farm Act	ii) 1991
c) New Industrial Policy	iii) 2020
d) Make in India	iv) 2014
e) ONGC	v) Public Sector Enterprises

Q2) Discuss the characteristics of the Indian Economy as a developing / emerging economy. [15]

Q3) Explain the causes of low productivity of Indian Agriculture. State the measures of its improvement. [15]

Q4) Explain the New Industrial Policy 1991. [15]

Q5) Discuss the role of Infrastructure in economic development of India. [15]

Q6) Write short notes on : (Any Three) [15]

- a) Economic Development
- b) Organic Farming
- c) Role of Micro, Small and Medium Enterprises
- d) Make in India
- e) E-Commerce

Total No. of Questions: 6]

P2955

[5801]-503

T.Y. B.Com. (Semester - V)

BUSINESS ECONOMICS

353A : Indian and Global Economic Development - I

(CBCS) (2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :ह 1) प्र. क्र. 1 आणि प्र. क्र. 6 अनिवार्य आहेत.
2) प्र. क्र. 2, 3, 4, आणि 5 यापैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (6 पैकी कोणतेही पाच) [5]
- i) ..... म्हणजे भांडवल आणि वस्तूंच्या सीमापार हालचालींच्या व्यवहार खचीत घट होय.
अ) जागतिकीकरण ब) उदरीकरण
क) खाजगीकरण ड) विमुद्रीकरण
- ii) सुक्ष्म, लघू आणि मध्यम उद्योग कायदा ..... या वर्षी संमत करण्यात आला.
अ) 2000 ब) 2006
क) 2010 ड) 2014
- iii) भारताला उद्योगासाठी जागतिक दर्जाचे उत्पादन केंद्र म्हणून निर्माण करणे हे ..... चे उद्दिष्ट आहे.
अ) मेक इन इंडिया ब) स्टार्ट अप इंडिया
क) जीएसटी ड) कौशल्य भारत
- iv) ..... योजनेचे उद्दिष्ट हे 'नोकरी शोधणारा हा नोकरी देणारा असेल' आहे.
अ) ई-नाम ब) पीएम-किसान
क) स्टार्टअप इंडिया ड) पीएम आशा
- v) भारताचे नवीन औद्योगिक धोरण ..... ने जाहीर केले.
अ) भारतीय रिझर्व्ह बँक ब) भारत सरकार
क) निती आयोग ड) भारतीय स्पर्धा आयोग

vi) ..... म्हणजे वस्तू आणि सेवांची खरेदी आणि विक्री किंवा इलेक्ट्रॉनिक नेटवर्कद्वारे निधी किंवा डेटा प्रसारित करणे.

अ) ई-नेटवर्क

ब) ई-व्यवसाय

क) ई-वाणिज्य

ड) ई-गेटवे

ब) खालील जोड्या जुळवा.

[5]

I

II

i) भारतीय अर्थव्यवस्था

अ) विकसनशील अर्थव्यवस्था

ii) नवीन कृषी कायदे

ब) 1991

iii) नवीन औद्योगिक धोरण

क) 2020

iv) मेक इन इंडिया

ड) 2014

v) ओएनजीसी

इ) सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम

प्रश्न 2) विकसनशील / उभरती अर्थव्यवस्था म्हणून भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. [15]

प्रश्न 3) भारतीय शेतीच्या कमी उत्पादकतेची कारणे स्पष्ट करा. तिच्या सुधारणेचे उपाय सांगा. [15]

प्रश्न 4) नवीन आद्योगिक धोरण, 1991 स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 5) भारतीय आर्थिक विकासामध्ये पायाभूत सुविधांच्या भूमिकेची चर्चा करा. [15]

प्रश्न 6) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) [15]

अ) आर्थिक विकास

ब) सेंट्रीय शेती

क) सुक्ष्म, लघू आणि मध्यम उद्योगांची भूमिका

ड) मेक इन इंडिया

इ) ई-कॉमर्स

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2956

[Total No. of Pages : 4

[5801]-504

T.Y. B.Com. (Semester - V)

353 B: INTERNATIONAL ECONOMICS - I
(CBCS) (2019 Pattern)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any Five) : [5]

- i) Leontief Paradox is an empirical testing of _____ theory.
  - a) Heckscher ohlin
  - b) Absolute cost advantage
  - c) Comparative cost advantage
  - d) Opportunity cost
- ii) According to the Hecksher - ohlin theory, A country with abundant capital should export _____ intensive goods.
  - a) Capital
  - b) Labour
  - c) Capital & Labour
  - d) Technology
- iii) Quantitative import restrictions that limit the quantity of a product being imported is called _____.
  - a) Quota
  - b) Tariff
  - c) Trade Restraint
  - d) Trade limit
- iv) A _____ sets a numerical limit on how much of a product can be imported into a country.
  - a) Quota
  - b) Tariff
  - c) Subsidy
  - d) Limit
- v) _____ is called dumping.
  - a) Expensive goods selling for low price
  - b) Reducing tariffs
  - c) Increasing tariffs
  - d) Fixing Quota

P.T.O.

- vi) The terms of trade measure _____.
- Exports prices compared to import prices
  - The income of one country compared to other
  - The GDP of one country compared to another
  - The quantity of exports of one country compared to another

B) Match the following : [5]

A Group	B Group
i) International trade	a) Tariffs and Quotas
ii) Factor endowment theory	b) Adam Smith
iii) Protection Policy	c) Heckscher - Ohlin
iv) Income terms of trade	d) Trade between countries
v) Absolute cost advantage	e) G. S. Dorrance

Q2) Explain the role of international trade in economic development. [15]

Q3) Critically examine the comparative cost advantage theory. [15]

Q4) Explain the arguments in favour of a protected trade policy. [15]

Q5) Explain the types of terms of trade. [15]

Q6) Short Notes (Any three) : [15]

- Concept of dumping
- Importance of terms of trade
- Concept of free trade
- Scope of international economics
- Income terms of trade

Total No. of Questions : 6]

P2956

[5801]-504

T.Y. B.Com. (Semester - V)

353 B : INTERNATIONAL ECONOMICS - I

(CBCS) (2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागी योग्य पर्याय लिहा. [5]

- i) लिओनतिफचा विरोधाभास हा ..... या सिद्धांताची अनुभवाधिष्ठीत चाचणी आहे.
अ) हेक्शर ओहलिन ब) निरपेक्ष खर्च लाभ
क) तुलनात्मक खर्च लाभ ड) संधी खर्च
- ii) हेक्शर ओहलिनच्या सिद्धांतानुसार, भांडवलसधन देशाने ..... प्रधान वस्तूंची निर्यात करावी.
अ) भांडवल ब) श्रम
क) भांडवल व श्रम ड) तंत्रज्ञान
- iii) संख्यात्मक आयात बंधने ज्यामुळे आयात केल्या जाणाऱ्या वस्तूंची संख्या मर्यादित राहते त्याला ..... म्हणतात.
अ) कोटा ब) जकात
क) व्यापार बंधने ड) व्यापार मर्यादा
- iv) एका देशांमध्ये वस्तूची आयात किती करावी यांची मर्यादा निर्धारित करणारा संख्यात्मक संच म्हणजे ..... होय.
अ) कोटा ब) जकात
क) अनुदान ड) मर्यादा

- v) ..... म्हणजे अवपुंजन होय.
 अ) महागड्या वस्तूंची कमी किमतीला विक्री
 ब) जकात कपात
 क) जकात वाढ
 ड) कोटा निर्धारण
- vi) व्यापारशर्ती द्वारे ..... मोजले जाते
 अ) आयात किमतीच्या तुलनेत निर्यात किमती
 ब) इतर देशाच्या तुलनेत एका देशाचे उत्पन्न
 क) इतर देशाच्या तुलनेत एका देशाचा जीडीपी
 ड) इतर देशाच्या तुलनेत एका देशाच्या निर्यातिचे संख्यात्मक प्रमाण

ब) खालील जोड्या जुळवा :

[5]

अ गट	ब गट
i) आंतरराष्ट्रीय व्यापार	अ) जकात आणि कोटा
ii) घटक सधनता सिद्धांत	ब) अॅडम स्मिथ
iii) सरक्षण धोरण	क) हेक्शर ओहलिन
iv) उत्पन्न व्यापारशर्ती	ड) देशांमधील व्यापार
v) निरपेक्ष खर्च लाभ	इ) जी. एस. डोरान्स

प्रश्न 2) आर्थिक विकासात आंतरराष्ट्रीय व्यापाराची भूमिका स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 3) तुलनात्मक खर्च लाभ सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा. [15]

प्रश्न 4) संरक्षित व्यापार धोरणाच्या बाजूने युक्तीवाद स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 5) व्यापारशर्तीचे प्रकार स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 6) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

- अ) अवपुंजनाची संकल्पना
 ब) व्यापारशर्तीचे महत्व
 क) मुक्त व्यापार ही संकल्पना
 ड) आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राची व्याप्ती
 इ) उत्पन्न व्यापारशर्ती

- b) Match the pairs : [5]
i) MAOCARO	A) EDP Auditing
ii) Existence	B) Form No. 3CB
iii) Casual vacancies	C) U/S 224 (6)
iv) Tax Audit	D) Verification of Assets
v) White Box Approach	E) 1988

Q2) Write short notes (any 2 out of 3) : [10]

- a) Valuation
- b) Audit Certificates
- c) A Removal of Auditor

Q3) Answer the following questions in 500 words : [Any 3 out of 4] [30]

- a) Explain the various classes of Audit.
- b) Define Audit Report. What are its contents?
- c) Explain the rights and duties of company Auditor.
- d) Explain the Computer Assisted Audit Techniques.

- ब) जोड्या जुळवा : [5]
i) MAOCARO	अ) EDP अंकेक्षण
ii) अस्तित्व	ब) फॉर्म नं. 3CB
iii) कारणात्मक रिक्त पदे	क) कलम 224 (6)
iv) कर अंकेक्षण	ड) मालमत्तेची पडताळणी
v) पांढरा बॉक्स दृष्टीकोन	इ) 1988

- प्रश्न 2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही 2) [10]
- अ) मुल्यांकन
ब) अंकेक्षण प्रमाणपत्र
क) अंकेक्षक काढून टाकणे

- प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तर 500 शब्दांत लिहा. (कोणत्याही 3) [30]
- अ) अंकेक्षणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
ब) अंकेक्षण अहवाल परिभाषित करा. अंकेक्षण अहवालाचे घटक (सामग्री) काय आहे?
क) कंपनी अंकेक्षकाची अधिकार व कर्तव्ये स्पष्ट करा.
ड) संगणक सहाय्यक अंकेक्षण तंत्र स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4018

[Total No. of Pages : 4

[5801]-506

T.Y. B.Com. (Semester - V)

355A : BUSINESS ADMINISTRATION - II

Human Resource Management & Marketing

(CBCS 2019 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blank with the most appropriate alternative (Any Five) [5]

- i) HRM is an art of _____.
  - a) Preparation of a task
  - b) Coordinating middle level Management.
  - c) Helping top level Management
  - d) Managing people
- ii) Human Resource Management is the process of _____.
  - a) Recruitment and Selection
  - b) Analysing the skills
  - c) Manpower utilization.
  - d) None of the above
- iii) _____ can be defined as process of choosing the right person for the right job.
  - a) Selection
  - b) Recruitment
  - c) Incorporation
  - d) Orientation
- iv) Promotion is a/an _____ source of Recruitment.
  - a) Suitable
  - b) Only one
  - c) Internal
  - d) External

P.T.O.

- v) Training courses typically designed for _____.
- a) Short term   b) Long term
- c) Medium term   d) All of these
- vi) Successful defenders use performance appraisal for identifying _____.
- a) Staffing needs   b) Job behaviour
- c) Training needs   d) None of the above

B) Match the following [5]

Column A	Column B
i) Planning	a) Corrective action taking
ii) Organizing	b) Directly related to human beings
iii) Staffing	c) Right people at right jobs
iv) Directing	d) Identifying and grouping the work to be performed
v) Controlling	e) Bridge the gap between where we are now and where we want to go

Q2) Write a short note (Any two) [10]

- a) Steps in Human Resource Planning.
- b) Types of Interviews.
- c) Objectives of Training.
- d) Benefits of performance Appraisal.

Q3) a) Distinguish between Human Resource Management and Human Resource Development. [8]

- b) Define Selection. Explain importance of selection procedure. [7]

Q4) a) Define Career Development. Explain steps in Career Development.[8]

- b) Explain the ranking method of Performance Appraisal. [7]

Total No. of Questions: 4]

P4018

[5801]-506

T.Y. B.Com. (Semester - V)

355A : BUSINESS ADMINISTRATION - II
Human Resource Management & Marketing
(CBCS 2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा (कोणत्याही 5) [5]
- i) एचआरएम ही ..... ची कला आहे.
- अ) कार्याची तयारी
ब) मध्यम पातळीवरील व्यवस्थापनात समन्वय साधणे
क) उच्चस्तरीय व्यवस्थापनास मदत करणे
ड) लोकांचे व्यवस्थापन करणे
- ii) मानव संसाधन व्यवस्थापन ही ..... प्रक्रिया आहे.
- अ) भरती आणि निवड   ब) कौशल्यांचे विश्लेषण करणे
क) मनुष्यबळाचा वापर   ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- iii) ..... ही योग्य नोकरीसाठी योग्य व्यक्ती निवडण्याची प्रक्रिया म्हणून परिभाषित केली जाऊ शकते.
- अ) निवड   ब) भरती
क) प्रवर्तन   ड) ओरीएंटेशन
- iv) पदोन्नती हा भरतीचा ..... स्रोत आहे.
- अ) योग्य   ब) एकमेव
क) अंतर्गत   ड) बाह्य

- v) प्रशिक्षण अभ्यासक्रम सामान्यतः ..... मुदतीसाठी डिझाइन केलेले असतात.
- अ) अल्पकालीन   ब) दीर्घकालीन
क) मध्यमकालीन   ड) वरील सर्व
- vi) यशस्वी बचावकर्ते ..... ओळखण्यासाठी कार्यप्रदर्शन मूल्यांकन वापरतात.
- अ) कर्मचारी गरजा   ब) नोकरीची वागणूक
क) प्रशिक्षण गरजा   ड) वरीलपैकी काहीही नाही

- ब) योग्य जोड्या जुळवा. [5]
रकाना अ	रकाना ब
i) नियोजन	अ) योग्य कार्यवाही करणे
ii) आयोजन	ब) मनुष्यबळाशी थेट संबंध
iii) कर्मचारी भरती	क) योग्य जागेवर योग्यकर्मचाऱ्यांची निवड
iv) दिग्दर्शन	ड) केले जाणारे कार्य ओळखणे आणि एकत्रित करणे
v) नियंत्रण	ई) आपण आता कुठे आहोत आणि आपल्याला कुठे जायचे आहे यातील अंतर कमी करणे

- प्रश्न 2)** टिपा लिहा. (कोणत्याही 2) [10]
- अ) मानव संसाधन नियोजनातील टप्पे
ब) मुलाखतीचे प्रकार
क) प्रशिक्षणाची उद्दिष्टे
ड) कार्यमूल्यांकनाचे फायदे

- प्रश्न 3)** अ) मानव संसाधन व्यवस्थापन आणि मानव संसाधन विकास यांमधील फरक स्पष्ट करा. [8]
- ब) निवड प्रक्रिया व्याख्या द्या. प्रक्रियेचे महत्त्व स्पष्ट करा. [7]

- प्रश्न 4)** अ) कारकीर्द विकास व्याख्या द्या. कारकीर्द विकासातील पायऱ्या स्पष्ट करा. [8]
- ब) कार्यमूल्यांकनाची श्रेणीपद्धत स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2958

[Total No. of Pages : 4

[5801]-507

T.Y. B.Com. (Semester - V)

BANKING AND FINANCE (Special Paper - II)

Financial Market and Institutions in India - I

(2019 Pattern) (CBCS) (355B)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All question are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks (Any Five) : [5]

- i) Which of the following is not a regulatory institution in Indian financial system?
  - a) RBI
  - b) SEBI
  - c) IRDA
  - d) CIBIL
- ii) Which is the largest commercial Bank in India?
  - a) Bank of India
  - b) Axis Bank
  - c) State Bank of India
  - d) HDFC Bank
- iii) When was the money market mutual fund established?
  - a) 1988
  - b) 1992
  - c) 1990
  - d) 1969
- iv) Identify the unorganized components of the Indian Money Market.
  - a) Commercial Banks
  - b) Co-operative Banks
  - c) Unit Trust of India
  - d) Money Lenders
- v) Which of the following is the Regulator of the capital market?
  - a) RBI
  - b) SEBI
  - c) IRDA
  - d) NSE
- vi) What is full form of FOREX?
  - a) Foreign Exemption
  - b) Foreign Exchange
  - c) Foreign Expert
  - d) Foreign Expansion

P.T.O.

- b) Match the following : [5]
i) Regulatory Institution	a) Capital Market
ii) Financial Intermediaries	b) Money Market
iii) Call Money	c) SEBI
iv) Equity Shares	d) Transfer of Currency
v) Foreign Exchange Market	e) Cooperative Banks

Q2) Write short notes (Any Two) : [10]

- a) Financial Institutions
- b) Indian Money Market
- c) Bombay Stock Exchange (BSE)
- d) Foreign Exchange Market

Q3) a) Explain the role of Financial system in Economic Development. [8]

b) Explain the functions of Indian Money Market. [7]

Q4) a) Explain the functions of Indian Capital Market. [8]

b) Explain the participants of Foreign Exchange Market. [7]

Total No. of Questions: 4]

P2958

[5801]-507

T.Y. B.Com. (Semester - V)

बँक व्यवसाय आणि वित्तपुरवठा (स्पेशल पेपर - II)

भारतातीय वित्तीय बाजार आणि संस्था - I

(2019 Pattern) (CBCS) (355B)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना:

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा (कोणत्याही पाच) : [5]

i) पुढीलपैकी कोणती संस्था भारतीय वित्तीय प्रणालीतील नियामक संस्था नाही.

अ) आर.बी.आय.	ब) सेबी
क) आय.आर.डी.ए.	ड) सिबिल

ii) भारतातील सर्वात मोठी व्यापारी बँक कोणती ?

अ) बँक ऑफ इंडिया	ब) अक्सिस बँक
क) भारतीय स्टेट बँक	ड) एच.डी.एफ.सी.बँक

iii) नाणेबाजार परस्पर निधीची स्थापना कधी झाली ?

अ) 1988	ब) 1992
क) 1990	ड) 1969

iv) नाणेबाजारातील असंघटित घटक ओळखा.

अ) व्यापारी बँका	ब) सहकारी बँका
क) युनिट ट्रस्ट ऑफ इंडिया	ड) सावकार

v) खालीलपैकी भांडवल बाजारातील नियामक संस्था कोणती ?

अ) आर.बी.आय.	ब) सेबी
क) आय.आर.डी.ए.	ड) एन.एस.ई.

vi) FOREX (फॉरेक्स) चे पूर्ण रूप काय आहे ?

अ) फॉरेन एक्झम्शन	ब) फॉरेन एक्सचेंज
क) फॉरेन एक्सपर्ट	ड) फॉरेन एक्सपान्शन

- ब) जोड्या जुळवा : [5]
i) नियामक संस्था	अ) भांडवलबाजार
ii) वित्तीय मध्यस्थ	ब) चलनबाजार
iii) मागणीदेय रक्कम	क) सेबी
iv) सामान्य भाग	ड) चलनाचे हस्तांतरण
v) परकिय चलनबाजार	इ) सहकारी बँक

- प्रश्न 2) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [10]
- अ) वित्तीय संस्था
ब) भारतीय नाणेबाजार
क) मुंबई भाग बाजार (BSE)
ड) परकिय विनिमय बाजार

- प्रश्न 3) अ) आर्थिक विकासात वित्तीय प्रणालीची भूमिका स्पष्ट करा. [8]
ब) भारतीय नाणेबाजाराची कार्ये स्पष्ट करा. [7]

- प्रश्न 4) अ) भारतीय भांडवलबाजाराची कार्ये स्पष्ट करा. [8]
ब) परकिय चलनबाजारातील सहभागी घटक स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2959

[Total No. of Pages : 4

[5801]-508

T.Y. B.Com. (Semester - V)
BUSINESS LAW & PRACTICES - II
(2019 Pattern) (CBCS) (355 C)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blank with the most appropriate alternative (any Five) : **[5]**

- i) _____ address the relationship between and among “Employers, Employees and Labour Organizations.”
(Labour Laws, Indian Constitution, Labour empowerment)
- ii) As per section 2 in factories act, a person who has completed _____ years of age will be called as an adult.
(18, 14, 21)
- iii) The Factories Act, 1948 came into force on _____.
(1st March 1949, 1st April 1949, 1st May 1949)
- iv) " _____ " means a condition which requires medical treatment and attendance and necessitates abstention from work on medical grounds.
(Healthy, Sickness, Disease)
- v) Contribution of Provident Fund paid by the employer and employees is _____.
(8%, 10%, 12%)
- vi) The chairman and members of Central Board constituted under Employees Provident Fund are appointed by _____.
(The State Government, The Central Government, The State & Central Government)

P.T.O.

b) Match the following : [5]

Column A	Column B
i) Section 2(i-b) of EPF Act, 1952	a) Section 18(The Factories Act, 1948)
ii) Safety of Workers	b) Medical Benefit Council
iii) Arrangements for Drinking Water	c) Insurance Scheme
iv) Employees State Insurance Act	d) Government Provident Fund
v) Statutory Provident Fund	e) Fencing of machinery

Q2) Write a short notes (Any Two) : [10]

- a) Evolution of labour laws of India
- b) Provisions of Safety of Worker's (The Factories Act, 1948)
- c) 'Benefits' under The Employees State Insurance Act, 1948
- d) Employees Provident Fund Scheme

Q3) a) Explain the main regulations relating to Labour Policy of India. [8]

- b) Explain the provisions regarding Worker's Health as per Factories Act, 1948. [7]

Q4) a) Explain the manner of calculation and payment of contributions as per The Employees State Insurance Act, 1948. [8]

- b) State the Objectives of Employees Provident Fund & Miscellaneous Provision Act, 1952. [7]

Total No. of Questions: 4]

P2959

[5801]-508

T.Y. B.Com. (Semester - V)
BUSINESS LAW & PRACTICES - II
(2019 Pattern) (CBCS) (355 C)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना:

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा (कोणत्याही पाच) **[5]**
- i) ..... मालक, कर्मचारी आणि कामगार संघटना यांच्यातील संबंधाना संबोधित करतात.
(कामगार कायदे, भारतीय संविधान, कामगार सक्षमीकरण)
  - ii) कारखाना कायदा कलम 2 नुसार, ज्या व्यक्तीचे वय ..... पूर्ण आहे, अशा व्यक्तीला प्रौढ म्हणून संबोधले जाईल.
(18, 14, 21)
  - iii) कारखाना कायदा, 1948 ..... रोजी अंमलात आला.
(1 मार्च 1949, 1 एप्रिल 1949, 1 मे 1949)
  - iv) “.....” म्हणजे अशी स्थिती ज्यासाठी वैद्यकीय उपचार व उपस्थिती आणि वैद्यकीय कारणास्तव कामापासून दूर राहणे आवश्यक आहे.
(निरोगी, आजारपण, रोग)
  - v) मालक आणि कर्मचारी यांच्याकडून दिले जाणारे भविष्यनिर्वाह निधीचे योगदान .....% आहेत.
(8%, 10%, 12%)
  - vi) कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी अंतर्गत स्थापन झालेल्या केंद्रीय मंडळाचे अध्यक्ष आणि सदस्यांची नेमणूक ..... द्वारे केली जाते.
(राज्य सरकार, केंद्र सरकार, राज्य आणि केंद्र सरकार)

ब) योग्य जोड्या जुळवा : [5]

रकाना अ	रकाना ब
i) ई पी एफ कायदा, 1952 चे कालम 2(आय.बी.)	अ) कलम 18 (कारखाना कायदा, 1948)
ii) कामगारांची सुरक्षा	ब) वैद्यकीय लाभ परिषद
iii) पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्था	क) विमा योजना
iv) कर्मचारी राज्य विमा कायदा	ड) सरकारी भविष्यनिर्वाह निधी
v) नियामक भविष्यनिर्वाह निधी	इ) यंत्रसामग्रीचे कुंपण

प्रश्न 2) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [10]

- अ) भारतातील कामगार कायदांची उत्क्रांती
- ब) कामगारांच्या सुरक्षेबाबतच्या तरतुदी (कारखाना कायदा, 1948)
- क) कर्मचारी राज्य विमा कायदा, 1948 चे 'फायदे'
- ड) कर्मचारी भविष्यनिर्वाह निधी योजना

प्रश्न 3) अ) भारताच्या कामगार धोरणाशी संबंधित मुख्य नियम स्पष्ट करा. [8]

ब) कारखाना कायदा, 1948 नुसार कारखान्यातील कामगारांच्या आरोग्याबाबतच्या तरतुदी स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 4) अ) कर्मचारी राज्य विमा कायदा, 1948 नुसार योगदानाची गणना आणि देयकाची पद्धत स्पष्ट करा. [8]

ब) कर्मचारी भविष्यनिर्वाह निधी आणि विविध तरतुदी अधिनियम 1952 ची उद्दिष्टे स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2960

[Total No. of Pages : 4

[5801]-509

T.Y. B.Com. (Semester - V)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT - II

(CBCS) (2019 Pattern) (Special Paper - II) (355(D))

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any Five) :

[5]

- i) _____ is the father of modern marketing.
  - a) Peter Drucker
  - b) Philip Kotler
  - c) Henry Feyol
- ii) Marketing is an _____.
  - a) Art
  - b) Science
  - c) Arts & Science
- iii) Primary societies are formed at _____ level.
  - a) District
  - b) State
  - c) Village
- iv) Cotton co-operative societies are _____ society.
  - a) Agro based
  - b) Key
  - c) Urban

P.T.O.

- v) NAFED was established in _____ year.
- 1958
  - 1908
  - 1918
- vi) Consumers co-operatives are working for _____
- Peoples
  - Government
  - Consumers

B) Match the following : [5]

'A'	'B'
i) Maharashtra State Society	a) Economic Growth
ii) Agriculture Export	b) Run by consumers
iii) Co-operative Stores	c) State level society
iv) Fisheries Society	d) Village level
v) Local Market	e) Increase fishery production

Q2) Write short notes (Any two) : [10]

- Elements of Marketing
- Progress of Primary Co-operatives
- Problems of Sugar-Co-operatives
- Objectives of Co-operative federation.

Q3) a) Explain the recent Trends in Co-operative Marketing. [8]

b) State the functions of District Co-operatives. [7]

Q4) a) State the functions of National Co-operative consumers federations. [8]

b) State the problems of cotton processing societies. [7]

Total No. of Questions: 4]

P2960

[5801]-509

T.Y. B.Com. (Semester - V)

सहकार आणि ग्रामीण विकास - II

(CBCS) (2019 Pattern) (Special Paper - II) (355(D))

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]
- i) ..... हे आधुनिक विपणनाचे जनक आहेत.
अ) पीटर ड्रुकर
ब) फिलीप कोटलर
क) हेन्री फेयॉल
- ii) विपणन हे ..... आहे.
अ) कला
ब) शास्त्र
क) कला आणि शास्त्र
- iii) प्राथमिक सोसायटी ..... स्तरावर स्थापन होतात.
अ) जिल्हा
ब) राज्य
क) गाव
- iv) सूती सहकारी गिरण्या ..... सोसायटी आहेत.
अ) कृषी आधारीत
ब) मुख्य
क) शहरी

- v) 'नाफेड' ची स्थापना ..... वर्षी झाली.
 अ) 1958
 ब) 1908
 क) 1918
- vi) ग्राहक सहकारी संस्था ..... साठी काम करतात.
 अ) लोक
 ब) सरकार
 क) ग्राहक

ब) खालील जोड्या जुळवा. [5]

'अ'	'ब'
i) महाराष्ट्र राज्य सोसायटी	अ) आर्थिक वृद्धी
ii) कृषिमाल निर्यात	ब) ग्राहक चालवितात
iii) सहकारी भांडार	क) राज्यस्तरीय सोसायटी
iv) मत्स्यपालन सोसायटी	ड) गावपातळीवरील संस्था
v) स्थानिक बाजार	इ) मत्स्यउत्पादन वाढ

प्रश्न 2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

- अ) विपणनाचे घटक
 ब) प्राथमिक सहकारी संस्थांची प्रगती
 क) सहकारी साखर कारखान्यांच्या समस्या
 ड) सहकारी संघाची उद्दिष्टे

प्रश्न 3) अ) सहकारी विपणनातील अलीकडील प्रवाह स्पष्ट करा. [8]

ब) जिल्हा सहकारी संस्थांची कार्ये सांगा. [7]

प्रश्न 4) अ) राष्ट्रीय सहकारी ग्राहक संघाची कार्ये सांगा. [8]

ब) सूत प्रक्रिया संस्थांच्या समस्या सांगा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P6475

[5801] - 510

[Total No. of Pages : 3

T.Y. B.Com.

355 - E: COST AND WORKS ACCOUNTING - II
(Semester - V) (2019 CBCS Pattern)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any 5 out of 6) [5]

- i) Normal Bad debts is an example of _____ overheads.
  - a) purchase
  - b) selling
  - c) prime
  - d) income

- ii) The Cost Accounting Standards Board develops _____.
  - a) Cost accounting standards
  - b) Financial accounting standards
  - c) Reporting standards
  - d) Recording standards

- iii) Overheads are absorbed on the basis of absorption _____.
  - a) rules
  - b) policy
  - c) rates
  - d) procedure

- iv) In activity based costing system, cost _____ is like a cost centre.
  - a) unit
  - b) centre
  - c) pool
  - d) driver

- v) As per CAS-15 _____ overheads comprises selling overheads and distribution overheads.
  - a) Purchase
  - b) production
  - c) banking
  - d) marketing

- vi) _____ overheads vary with the volume of output.
  - a) Variable
  - b) Fixed
  - c) Rigid
  - d) Flexible

P.T.O.

B) Match the following.**[5]**

i) CAS – 11	-	Improved products
ii) CAS – 3	-	Providing a service
iii) Service Cost	-	Production and Operations overheads
iv) Research costs	-	unaffected by variations
v) Fixed overheads	-	Administrative overheads

Q2) Short Notes (Any Two out of Four)**[10]**

- Cost Accounting Standards.
- Activity Based Costing
- Overheads and Types.
- Absorption of overheads

Q3) In I Ltd there are two Production Departments viz A and B and two Service Departments C and D. C department provides services to A and B in the ratio of 2:3 and D provides services to A and B in the ratio of 6:1

[15]

The other details as regards to the expenses and other charges for the period ended 31st March 2021 are as follows

Particulars	Amt.
Rent Rates and Taxes	40,000
Insurance	15,000
Electricity	5,000
Motive Power	20,000
Depreciation	2,00,000
Amenities to Staff	13,000

Additional Information

Particulars		Production departments		Service departments	
		“A”	“B”	“C”	“D”
Assets value	Rs.	10,00,000	5,00,000	4,00,000	1,00,000
Floor Area	sq.ft.	8000	6000	4000	2000
Number of Light Points	Numbers	40	30	15	15
H.P.of machines	H.P.	800	500	400	300
Number of workers	Numbers	75	50	50	25
Direct wages	Rs.	2200	1400	1000	875

You required to prepare a statement showing distribution of overheads costs and also find overhead costs of each department.

Q4) Cisco Ltd. has installed a Historical Costing System and follows the practise to absorb overheads on the basis of pre-determined rate. The following particulars are made available relating to the financial year ended on 31st March 2021. **[15]**

Particulars	Rs.
Stock of Work-In-Progress	40,000
Factory overheads absorbed	84,740
Stock of Finished Goods	1,20,000
Actual Factory Overheads	1,09,740
Cost of Goods Sold	2,40,000

Determine unabsorbed overheads and indicate clearly the profit implications of different methods of disposal of underabsorbed overheads.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2961

[Total No. of Pages : 3

[5801]-511

T.Y. B.Com.

355(F) - BUSINESS STATISTICS - II
(CBCS) (2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of statistical tables and calculator is allowed.*

Q1) Attempt each of the following :

[1 each]

a) Fill in the blanks (Any 5) :

- i) Number of distinct ways of arranging 5 persons for a photograph in a row is -
- ii) A die is tossed twice and outcomes are noted then the total number of elements in the sample space is _____
- iii) If A is any event on Ω such that $P(A) = \frac{1}{4}$ then conditional probability of A given A' i.e $P(A|A')$ is _____
- iv) The p.m.f. of a discrete random variable X is given by

x	-1	0	1
P(X=x)	0.30	0.4	0.30

then expected value of X is _____

- v) Let X follows *Bernoulli* ($p = 0.4$) then Variance of X is _____
- vi) Let X follows *Poisson* ($m = 2.4$) then value of $P(X = 0)$ is _____
- vii) Reorder level = Minimum level + _____

P.T.O.

- b) State whether following statement is true or false : **[1 each]**
- Poisson distribution is used in a case of rare events.
  - If events A and B are independent then $P(A|B) = P(A)$.
  - A discrete random variable takes uncountably infinite values.
  - Order of the arrangement is important in case of combination of r units from n .
  - Set up cost is the cost incurred each time an order is placed.

Q2) Write a short note on the following (Any two) : **[5 each]**

- Assumptions of EOQ model when shortages are allowed.
- Classical and axiomatic definition of probability.
- Discrete random variable.
- Bernoulli trials and its relationship with binomial trials.

Q3) a) Attempt the following :

- i) Let (X, Y) denotes the bivariate discrete random variables with joint p.m.f given by **[4]**

Y→	-1	0	-1
X↓	-1	1	1
	$\frac{1}{12}$	$\frac{3}{12}$	$\frac{2}{12}$
	$\frac{3}{12}$	$\frac{2}{12}$	$\frac{1}{12}$

Find Marginal distribution of X and hence $E(X)$

- ii) Define the following : **[4]**
- Sample Space
  - Simultaneous occurrence of events
  - Complement of an Event.
  - Occurrence of at least one of the events
- b) i) Define Economic order quantity and Reorder level. **[4]**
- ii) State Bayes Theorem. **[3]**

Q4) a) Attempt the following

i) How many distinct numbers can be formed by using digits 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6 between 3000 and 5000 if each digit must not be repeated in any number? [4]

ii) Let (X, Y) denotes the bivariate discrete random variables with joint p.m.f given by [4]

$Y \rightarrow$	1	2
$X \downarrow$		
1	0.1	0.2
2	0.3	0.4

Check whether X and Y are independent?

b) i) The p.m.f. of a discrete random variable X is given by [4]

x	-1	0	1
$P(X=x)$	0.25	0.5	0.25

Find variance of X .

ii) State additive property of Poisson distribution. [3]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2962

[Total No. of Pages : 4

[5801]-512

T.Y. B.Com. (Semester - V)

BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II (355 (g))

(2019 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Attempt any 5 out of 6) [5]

- i) The Self-Reliance India campaign was announced on _____ by Hon'ble Primeminister Narendra Modi.
  - a) 12 April 2020
  - b) 12 May 2020
  - c) 12 June 2020
- ii) Investment in Micro Industry should not be upto _____ crore or more.
  - a) Three
  - b) Two
  - c) One
- iii) The entrepreneurship development program is a _____ week management development program.
  - a) Five
  - b) Three
  - c) One
- iv) MSME is known as _____.
  - a) DIC Registration Portal
  - b) Udyam Registration Portal
  - c) Entrepreneurship Registration Portal.

P.T.O.

- v) There will be a _____ discount on the MSME trademark registration fee.
- a) 60%
  - b) 40%
  - c) 50%
- vi) The next _____ 'M' is not used in 3 m's.
- a) Money
  - b) Material
  - c) Manpower

B) Match the following [5]

i) Small Production sector	a) Lack of skilled manpower
ii) Small service sector	b) Effective ideas
iii) MSME challenge	c) 10 Lakhs to 2 crore
iv) MSME service	d) Promotion of small scale Industries
v) SIDO	e) 25 Lakhs to 5 crore

Q2) Write short notes (Any Two out of Four) [10]

- a) Classification of Enterprises as MSME
- b) Characteristics of business opportunity
- c) Break even Analysis
- d) KVIC

Q3) a) Explain impact of covid-19 on MSME. [8]

b) Explain the registration procedure under MSME. [7]

Q4) a) What is project Appraisal. Explain the factors of project Appraisal.[8]

b) Functions of Commercial Bank-Explain. [7]

Total No. of Questions: 4]

P2962

[5801]-512

T.Y. B.Com. (Semester - V)

BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II (355 (g))

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकलील अंक प्रश्नाचे पुर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]
- i) आत्मनिर्भर भारत अभियानाची घोषणा ..... रोजी माननीय पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी केली.
अ) 12 एप्रिल 2020
ब) 12 मे 2020
क) 12 जून 2020
- ii) सुक्ष्म उद्योगात गुंतवणूक ..... कोटी पर्यंत किंवा त्यापेक्षा जास्त नसावी.
अ) तीन
ब) दोन
क) एक
- iii) उद्योजकता विकास कार्यक्रमांतर्गत व्यवस्थापन विकास कार्यक्रम हा ..... आठवड्यांचा असतो.
अ) पाच
ब) तीन
क) एक
- iv) एम एस एम ई लाच ..... म्हणून ओळखले जाते.
अ) डी. आय. सी. नोंदणी पोर्टल
ब) उद्यम नोंदणी पोर्टल
क) उद्योजकता नोंदणी पोर्टल
- v) एम एस एम ई ना ट्रेडमार्क नोंदणी शुल्कात ..... सवलत असेल.
अ) 60%
ब) 40%
क) 50%

- vi) तीन 'एम' मध्ये पुढिल 'एम' चा उपयोग होत नाही.
अ) पैसा (Money)
ब) साहित्य (Material)
क) मनुष्यबळ (Man power)

- ब) जोड्या लावा : [5]
i) लघु उत्पादन क्षेत्र	अ) कुशल मनुष्यबळ अभाव
ii) लघु सेवा क्षेत्र	ब) प्रभावी कल्पना
iii) एम एस एम ई आव्हान	क) 10 लाख ते 2 कोटी
iv) एम एस एम ई सेवा	ड) लघु उद्योगांना प्रोत्साहन
v) एस. आय. डी. ओ	ई) 25 लाख ते 5 कोटी

- प्रश्न 2) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) [10]
- अ) एम एस एम ई उपक्रमांचे वर्गीकरण
ब) व्यवसाय संधीची वैशिष्ट्ये
क) सम-छेद विश्लेषण
ड) खादी व ग्रामोद्योग मंडळ

- प्रश्न 3) अ) एम एस एम ई वर कोविड-19 चा प्रभाव स्पष्ट करा. [8]
ब) एम एस एम ई अंतर्गत नोंदणी प्रक्रिया स्पष्ट करा. [7]

- प्रश्न 4) अ) प्रकल्प मूल्यांकन म्हणजे काय? प्रकल्प मुल्यमापनाचे घटक स्पष्ट करा. [8]
ब) व्यापारी बँकांची कार्ये स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P6476

[5801]-513

[Total No. of Pages : 4

T.Y. B.Com.

355 H : MARKETING MANAGEMENT - II

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Fill in the blanks with most appropriate word in the bracket. (Any five) **[5]**

- a) _____ is a type of Demand which does not meet the consumer's expectation.
(Negative Demand, Latent Demand, Irregular Demand, Full Demand)
- b) Non-Profit organization prepares _____
(Income & Expenditure Account, Profit & Loss Account, Trading Account, None)
- c) Organizational structure based on marketing work is _____
marketing organization.
(Customer oriented, Functional, Geographical, Professional)
- d) _____ is a core benefit which consumers expect.
(Marketing, Quality, Creditability, Quantity)
- e) _____ is willingness to buy back by capacity.
(Demand, Goods, Service, Price)
- f) _____ organization work for betterment of humanity without hope of reward in form of monetary and non-monetary form.
(Profit making, Trading organization, Non-profit, All of these)

Q2) Match the following:

[5]

Group 'A'	Group 'B'
a) Quantitative method of Sales forecasting	i) Profit is not the Primary Goal
b) Non-Profit Organization	ii) Functional Organization
c) Marketing Organization	iii) Name of company's Product
d) Brand	iv) Sales goal
e) Sales Quota	v) Time series

P.T.O.

Q3) Write a short notes on (Any two) [10]

- a) Sales Quota.
- b) Objectives of Non-Profit Organization.
- c) Changing role of Marketing & Marketers.
- d) Brand positioning.

Q4) a) Explain the types of Demands in Marketing. [8]

- b) What is Non-Profit Organization? Explain the different features of Non-profit organization. [7]

Q5) a) What are the different types of Marketing Organisations? [8]

- b) Explain the importance of Building a Brand Strategy. [7]

Total No. of Questions : 5]

P6476

[5801]-513

T.Y. B.Com.

355 H : MARKETING MANAGEMENT - II

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजव्या बाजूकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.1) कंसातील योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही पाच)

[5]

- अ) ..... मागणी ग्राहकांच्या अपेक्षा पूर्ण करू शकत नाही.
(नकारात्मक मागणी, सुप्त मागणी, अनियमित मागणी, पूर्ण मागणी)
- ब) विना नफा संस्था ..... तयार करतात.
(उत्पन्न व खर्च खाते, नफा व तोटा खाते, व्यापार खाते, यापैकी नाही)
- क) विपणन कार्यावर आधारित संघटन रचना म्हणजे ..... विपणन संघटना होय.
(ग्राहकाभिमुख, कार्यात्मक, भौगोलिक, व्यावसायिक)
- ड) ..... हा मुख्य फायदा आहे ज्याची ग्राहकांना अपेक्षा आहे.
(विपणन, गुणवत्ता, विश्वासार्हता, प्रमाण)
- इ) ..... म्हणजे आर्थिक शक्तीचे पाठबळ लाभलेली इच्छा.
(मागणी, वस्तू, सेवा, किंमत)
- फ) आर्थिक आणि गैर-मौद्रिक स्वरूपात पुरस्काराची आशा न ठेवता ..... संस्था मानवतेच्या भल्यासाठी कार्य करतात.
(नफा मिळवणे, व्यापार संघटना, ना-नफा, वरील सर्व)

प्र.2) जोड्या लावा.

[5]

गट अ	गट ब
अ) संख्यात्मक विक्री अनुमान पद्धत	i) नफा निर्मिती हा प्रमुख उद्देश नाही
ब) विना नफा संस्था	ii) कार्यात्मक संस्था
क) विपणन संस्था	iii) कंपनी वस्तूचे नाव
ड) चिन्हांकन	iv) विक्री ध्येय
इ) विक्री कोटा	v) वेळ मालिका

प्र.3) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) विक्री कोटा
- ब) विना नफा संस्थांची उद्दिष्टे
- क) विपणन व विपणकाची बदलती भूमिका
- ड) ब्रँड स्थिती

प्र.4) अ) विपणनातील मागणीचे प्रकार स्पष्ट करा.

[8]

ब) विना नफा संस्था म्हणजे काय? विना नफा संस्थेची विविध वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

[7]

प्र.5) अ) विपणन संस्थेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

[8]

ब) चिन्हांकन व्युहनिर्मितीचे महत्व स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2963

[Total No. of Pages : 4

[5801]-514

T.Y. B.Com. (Semester - V)

355 I : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL ECONOMICS - II

(CBCS 2019 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Attempt any 5 out of 6) [5]

i) The major problem of agricultural Marketing in India is _____.

(Low agricultural productivity, uncertainty in moonson, price fluctuations, non-availability of seeds)

ii) The _____ recommends minimum support prices for agricultural produce.

(NABARD, Ministry of agriculture & farmers welfare, NITI Ayog, commission for agricultural costs & prices)

iii) _____ is not a agro-based industry.

(cotton industry, sugar industry, dairy product industry, steel Industry)

iv) The model APLM act was passed in _____.

(2014, 2017, 2011, 2018)

v) The e-NAM is _____.

(online agricultural marketing platform, online money transfer facility, online trading system for shares, online food processing platform)

P.T.O.

vi) The main problem of public sector enterprises in India is _____.

(high capital formation, low productivity of labour, lack of raw material, lack of competition)

B) Match the following [5]

i) Government owned industry	a) Agricultural Marketing certification
ii) Ag mark	b) Jute industry
iii) Agro processing industry	c) Problem of Agricultural Marketing
iv) Lack of storage facility	d) Sugar Industry
v) Agro industry	e) Public enterprises

Q2) Write a short note (Any 2 out of 4) [10]

- Agricultural Marketing in India
- Importance of agricultural processing
- Food retail marketing system in India
- Government policies towards public sector

Q3) a) Explain the problems of agricultural marketing. [8]

b) Describe the role of public sector in economic development in India. [7]

Q4) a) Explain the Importance and problem of sugar industry. [8]

b) Describe the recent agricultural marketing policies in India. [7]

Total No. of Questions: 4]

P2963

[5801]-514

T.Y. B.Com. (Semester - V)

355 I : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL ECONOMICS - II

(CBCS 2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. [5]
- i) भारतातील शेतमालविपणनाची प्रमुख समस्या ..... ही आहे.
(निम्न कृषी उत्पादकता, वातावरणातील अनिश्चितता, किंमतीतील चढ उतार, बियाण्यांची अनुपलब्धता)
- ii) कृषी उत्पादनांसाठी ..... संस्था किमान आधारभूत किंमतीची शिफारस करते.
(नाबार्ड, केंद्रिय कृषी व शेतकरी मंत्रालय, निती आयोग, कृषी खर्च व किंमत आयोग)
- iii) ..... हा कृषी आधारित उद्योग नाही.
(कापूस उद्योग, साखर उद्योग, दुग्धजन्य पदार्थ उद्योग, स्टिल / लोखंड उद्योग)
- iv) मॉडेल APLM कायदा ..... या वर्षी संमत करण्यात आला.
(2014, 2017, 2011, 2018)
- v) e-NAM ..... आहे.
(ऑनलाईन कृषी विपणन व्यासपीठ, ऑनलाईन पैसे हस्तांतर सुविधा, ऑनलाईन शेअर्स खरेदी-विक्री व्यवस्था, ऑनलाईन अन्न प्रक्रिया व्यासपीठ)
- vi) भारतातील सार्वजनिक उपक्रमांची ..... ही मुख्य समस्या आहे.
(उच्च भांडवल निर्मिती, मजुरांची कमी उत्पादकता, कच्च्या मालाची कमतरता, स्पर्धाचा अभाव)

- ब) योग्य जोड्या लावा. [5]
i) शासकीय मालकीचे उद्योग	अ) कृषी विपणनाचे प्रमाणीकरण
ii) अँगमार्क	ब) ताग उद्योग
iii) कृषी प्रक्रिया उद्योग	क) कृषी विपणनाची समस्या
iv) साठवणूक सुविधेचा अभाव	ड) साखर उद्योग
v) कृषी उद्योग	इ) सार्वजनिक उपक्रम

- प्रश्न 2)** टिपा लिहा. (कोणत्याही 2) [10]
- अ) भारतातील कृषी विपणन
ब) कृषीमाल प्रक्रियेचे महत्व
क) भारतातील किरकोळ अन्न वितरण व्यवस्था
ड) सार्वजनिक उपक्रमांसाठी
- प्रश्न 3)** अ) कृषी विपणनाच्या समस्या स्पष्ट करा. [8]
ब) भारताच्या आर्थिक विकासातील सार्वजनिक उपक्रमांची भूमिका विशद करा. [7]
- प्रश्न 4)** अ) साखर उद्योगाचे महत्व व समस्या स्पष्ट करा. [8]
ब) भारतातील अलीकडील कृषी विपणन धोरणे स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2964

[Total No. of Pages : 4

[5801]-515

T.Y. B.Com.

(Special Paper - II)

355J : Defense Budgeting, Finance & Management - II

(2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any five of the following.

[5 × 2 = 10]

- a) Define defence.
- b) Define security.
- c) Define finance.
- d) State the meaning of development.
- e) Define budget.
- f) Define defence budget.

Q2) Attempt any four of the following

[4 × 5 = 20]

- a) DRDO
- b) DPSUS
- c) Ministry of defence
- d) Department of defence production
- e) Weapons

P.T.O.

Q3) Attempt any four of the following.

[4 × 5 = 20]

- a) Explain weapons procurement policies in India since 1947.
- b) Explain basic aims and objectives of Defence public sector undertaking.
- c) State the role of the public sector undertaking in defence.
- d) Explain the political aspects of defence production.
- e) State the future prospects of the defence debate.

Q4) Attempt any two of the following.

[2 × 10 = 20]

- a) Explain in detail industrial policy resolution 1947.
- b) State the role of the department of Defence production.
- c) Explain in detail information and role of Defence public sector undertakings.

Total No. of Questions : 4]

P2964

[5801]-515

T.Y. B.Com.

(Special Paper - II)

355J : Defense Budgeting, Finance & Management - II

(2019 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5 × 2 = 10]

- अ) संरक्षणाची व्याख्या द्या.
ब) सुरक्षेची व्याख्या द्या.
क) फायनान्स व्याख्या द्या.
ड) विकासाचा अर्थ सांगा.
इ) अर्थसंकल्प व्याख्या द्या.
फ) संरक्षण अर्थसंकल्प व्याख्या द्या.

प्रश्न 2) टीपा लिहा (कोणतेही चार)

[4 × 5 = 20]

- अ) डी आर डी ओ
ब) डी पी एस यु
क) संरक्षण मंत्रालय
ड) संरक्षण उत्पादन विभाग
इ) शस्त्रास्त्रे

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 5 = 20]

- अ) 1947 नंतरचे शस्त्रास्त्रे खरेदी धोरण स्पष्ट करा.
- ब) संरक्षण उत्पादनातील सार्वजनिक क्षेत्राचे मुळ ध्येय आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- क) संरक्षणातील सार्वजनिक क्षेत्राची भूमिका सांगा.
- ड) संरक्षण उत्पादनातील राजकीय पैलू स्पष्ट करा.
- इ) संरक्षण वादाच्या भविष्यातील शक्यता सांगा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [2 × 10 = 20]

- अ) 1947 चे आद्योगिक धोरण ठराव सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) संरक्षण उत्पादन विभागाची भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.
- क) सार्वजनिक उत्पादन विभागाची माहिती व भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2965

[Total No. of Pages : 4

[5801]-516

T.Y. B.Com. (Semester - V)

355K : INSURANCE, TRANSPORT & TOURISM - I

(2019 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (any 5)

[5]

- i) A person whose risk is insured is called _____
  - a) Insured
  - b) marketer
  - c) Agents
- ii) _____ is a voluntary termination of the contract by the policy holders.
  - a) Report
  - b) Surrender
  - c) Prospectus
- iii) The risk which arises because of change in major economic, social, cultural and political factors are _____
  - a) Particular Risk
  - b) Fundamental Risk
  - c) Speculative Risk
- iv) Insurance is legislated by _____
  - a) Insurance Company
  - b) Central Government
  - c) State Government
- v) What is the role of the Third Party Administrator?
  - a) Process insurance claims
  - b) Arranging for reinsurance
  - c) Issue documents on behalf of the insurer
- vi) Marine Insurance Act come into force from _____
  - a) 1938
  - b) 1957
  - c) 1963

P.T.O.

B) Match the following [5]

Group 'A'

Group 'B'

i) Risk sharing	a) one-year term life insurance
ii) Yearly renewable term	b) Elimination of renewable
iii) Risk avoidance	c) cooperating with another party with the aim of increasing the probability of risk
iv) Management by objectives	d) Elimination of hazards
v) Public Liability Insurance Act 1991	e) deals with hazardous substances
	f) Long term life insurance
	g) process where longer-term goals are set

Q2) Short Notes (Any 2) [10]

- a) Insurance and Management of risk
- b) Single-Premium Plan
- c) Days of Grace
- d) Concept of consumer under Consumer Protection Act 1986

Q3) a) Explain the Nomination related to the insurance policy in detail. [8]

b) State the different types of risks in the insurance policy. [7]

Q4) a) State the different methods of rating. [8]

b) Give the provisions of The Insurance Laws Act 2015. [7]

- ब) जोडया जुळवा. [5]
	‘अ’ गट	‘ब’ गट
i)	जोखीम सामायिकरण	अ) एक वर्ष मुदतीचा जीवन विमा
ii)	वार्षिक नूतनीकरणीय मुदत	ब) नूतनीकरणाचे निर्मूलन
iii)	जोखीम टाळणे	क) जोखमीची संभाव्यता वाढवण्याच्या उद्देशाने दुसऱ्या पक्षाला सहकार्य करणे
iv)	उद्दिष्टानुसार व्यवस्थापन	ड) धोके दूर करणे
v)	सार्वजनिक दायित्व विमा कायदा	इ) घातक घटकांशी व्यवहार करते
- 1991
- फ) दीर्घकालीन जीवन विमा
य) प्रक्रिया जेथे दीर्घकालीन उद्दिष्टे ठरविली जातात

- प्रश्न 2) टीपा लिहा (कोणत्याही 2) [10]
- अ) विमा आणि जोखमीचे व्यवस्थापन
ब) एकल-हप्त्य योजना
क) कृपेचे दिवस
ड) ग्राहक संरक्षण कायदा 1986 अंतर्गत ग्राहकाची संकल्पना
- प्रश्न 3) अ) विमा पॉलीसीशी संबंधित नामांकन तपशीलावर स्पष्ट करा. [8]
ब) विमा पॉलीसीमधील विविध प्रकारचे धोके सांगा. [7]
- प्रश्न 4) अ) रेटिंगच्या विविध पद्धती सांगा. [8]
ब) विमा कायदा अधिनियम 2015 च्या तरतुदी द्या. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2966

[Total No. of Pages : 3

[5801]-517

T. Y. B.Com.

355(L) : COMPUTER PROGRAMMING AND APPLICATION - II

Computer Networking and E-Commerce - I (Special Paper - II)

(2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate marks.*

Q1) A. Fill in the blanks. (Attempt any 5 out of 6)

[5]

- i) _____ Topology requires a multipoint connection.
  - a) Star
  - b) Mesh
  - c) Ring
  - d) Bus
- ii) Data communication system spanning status countries or the whole world is _____.
  - a) LAN
  - b) WAN
  - c) MAN
  - d) PAN
- iii) FTP Stands for _____.
  - a) Fine Transfer Protocol
  - b) File Transfer Protocol
  - c) First Transfer Protocol
  - d) Fast Transfer Protocol
- iv) The layer one of the OSI model is _____.
  - a) Physical layer
  - b) Link layer
  - c) Router layer
  - d) Broad cast layer.
- v) The first line of HTTP request message is _____.
  - a) Request line
  - b) Header line
  - c) Status line
  - d) Entity line

P.T.O.

- vi) Bluetooth is the wireless technology for _____.
- Local Area Network
  - Personal Area Network
  - Metropolitan Area Network
  - Wide Area Network

B. Match the following : **[5]**

List I

- Datalink layer
- Transport layer
- Mesh
- Star

List II

- Connection Control
- Framing
- Hub
- Bulk Wiring

Q2) Short notes (Any 2 out of 4) **[10]**

- Radio Transmission.
- Bluetooth.
- Port Addressing.
- Serverbase LAN.

Q3) a) Explain computer Network and Modes of communication. **[8]**

b) Explain unguided media with it's types. **[7]**

Q4) a) Explain Network Interface card (NIC) and functions of NIC in detail. **[8]**

b) Amazon Case study - Tearing down the whole business - **[7]**

Amazon runs a platform business model as a core model with several business units within some units like prime and the advertising business. Are highly tied to the e-commerce platform for instance, prime help amazon reward repeat customers, thus enhancing it's plat form business other units like AWS halped improve Amazons tech Intrastructure. Today Amazon is a tech gaint who dominated the e-commerce business by offering a wide variety of product at low cost and with a delivery servicess proplled by its inventory management infrastructures buit over the years.

But is Amazon is an extremely complex company which can not be easily labeled. How can we called its business model? Amazon mission statement is to serve consumers through online physical stores and focus on selection, Price and Convenience.

Amazon vision statement is to be Earth's most customer centric company. Where customer can find and discover anything they might want to buy online and endeavors to offer, it's customer the lowest possible pricess.

- i) What is the main idea of case study?
- ii) What is the problem that you can identify?
- iii) What are the possible solutions that you can give?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2967

[Total No. of Pages : 4

[5801]-518

T. Y. B.Com.

356 A : BUSINESS ADMINISTRATION (Special Paper - III)

Finance

(2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Multiple Choice Questions (Any 5) [5]

- i) Public deposits are the deposits that are rised directly from _____.
  - a) The public
  - b) The Auditor
  - c) The owner
- ii) Funds required for purchasing current assets is a example of _____.
  - a) Fixed capital
  - b) Working capital
  - c) Lease financing
- iii) Cost of capital is a _____ concept in Financial Management.
  - a) Dual
  - b) Central
  - c) Departmental.
- iv) _____ refers to makeup of a firms capitalization.
  - a) Capital structure
  - b) Capital Budgeting
  - c) Equity shares
- v) Strategic plans are _____.
  - a) Forecast
  - b) Budget
  - c) Long term plans

P.T.O.

- vi) Budget is not _____.
- Plan
  - A part of the strategic Management Process
  - A forecast
- vii) _____ is regarded as a queen of Indian Financial System.
- SBI
  - Finance Ministry
  - R.B.I

B) Match the pair (Any 5) : **[5]**

Group A	Group B
1) SEBI	a) Long term source of finance
2) Equity Shares	b) Process of assessing the Financial goals of a client
3) Capitalization	c) Credit Rating Agency
4) Financial Planning	d) National Stock Exchange
5) CRISIL	e) Medium term & Long term funds
6) Capital Market	f) Total amount of Long term funds available to the company.
7) NSE	g) Securities Exchange Board of India.

Q2) Short Notes (Any 2) : **[10]**

- Stock Exchange in India.
- Importance of Financial Planning.
- Principles of Capital structure.
- Bank overdraft.

Q3) a) What is the meaning of Credit Rating Agencies? State the functions of Credit Rating Agencies. **[8]**

b) Explain the methods of Estimating financial requirements. **[7]**

Q4) a) Explain various sources of capital. **[8]**

b) Explain meaning of under capitalization. What are the causes of undercapitalization? **[7]**

Total No. of Questions : 4]

P2967

[5801]-518

T. Y. B.Com.

356 A : BUSINESS ADMINISTRATION (Special Paper - III)

Finance

(2019 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) अ) बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा (कोणतेही पाच) [5]

- i) सार्वजनिक ठेवी म्हणजे ..... नी थेट जमा केलेल्या ठेवी.
अ) लोकां
ब) अंकेक्षक
क) मालक
- ii) चालु मालमत्ता खरेदी करण्यासाठी निर्धीची आवश्यकता असते यांचे ..... हे उदाहरण आहे.
अ) निश्चित भांडवल
ब) खेळते भांडवल
क) भाडे वित्त पुरवठा
- iii) भांडवलाची किंमत हि आर्थिक व्यवस्थापनातील ..... संकल्पना आहे.
अ) दुहेरी
ब) मध्यवर्ती
क) विभागीय
- iv) ..... कंपनीच्या भांडवलीकरणाचा संदर्भ देते.
अ) भांडवल रचना
ब) भांडवलीय अंदाज पत्रक
क) समभाग
- v) धोरणात्मक योजना म्हणजे .....
अ) एक अंदाज
ब) अंदाज पत्रक
क) दिर्घकालीन नियोजन

- vi) अंदाज पत्रक ..... नाही
 अ) योजना
 ब) धोरणात्मक व्यवस्थापन प्रक्रियेचा एक भाग
 क) एक अंदाज
- vii) भारतीय अर्थव्यवस्थेची राणी ..... हा मानले जाते.
 अ) एस बी आय
 ब) वित्त मंत्रालय
 क) आर. बी. आय

ब) जोड्या जुळवा (कोणत्याही 5) [5]

गट अ	गट ब
1) सेबी	अ) दिर्घकालीन वित्तपुरवठ्याचा मार्ग
2) समभाग	ब) ग्राहकांच्या आर्थिक उद्दिष्टांचे मुल्यांकन करण्याची प्रक्रिया
3) भांडवलीकरण	क) क्रेडीट रेटिंग एजन्सीज
4) आर्थिक नियोजन	ड) राष्ट्रीय शेअर बाजार
5) सी. आर. आय. एस. आय. एल.	इ) मध्यम आणि दिर्घ मुदतीचा निधी
6) भांडवल बाजार	ई) कंपनीकडे उपलब्ध असलेल्या दिर्घ मुदतीच्या निधींची एकुण रक्कम
7) एन. एस. ई	फ) भारतीय प्रतिभुती आणि विनीमय मंडळ

प्रश्न 2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

- अ) भारतीय भागभांडवल/प्रतिभुती बाजार.
 ब) वित्तीय नियोजनाचे महत्त्व.
 क) भांडवल संरचनेची तत्वे.
 ड) अधिकर्ष सवलत/बँक ओव्हरड्राफ्ट

प्रश्न 3) अ) पतनिर्धारन संस्था म्हणजे काय? पतनिर्धारन संस्थांची कार्ये स्पष्ट करा. [8]

ब) वित्तीय गरज अंदाजाच्या पद्धती थोडक्यात स्पष्ट करा? [7]

प्रश्न 4) अ) भांडवलाचे विविध स्रोत/प्रकार स्पष्ट करा? [8]

ब) न्यून भांडवलीकरणाचा अर्थ सांगून त्याची कार्ये स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2968

[Total No. of Pages : 4

[5801]-519

T.Y. B.Com. (Semester - V)

BANKING AND FINANCE - III

356 B : Banking Law and Practices in India - I
(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right side indicate full marks.

Q1) a) Fill in the Blanks (Attempt any five) [5]

- i) In _____ year was the Banking Regulation Act passed.
  - 1) 1949
  - 2) 1959
  - 3) 1969
- ii) Sec 17 of Banking Regulation Act 1949 deals with _____.
  - 1) Reserve Fund
  - 2) Cash Reserve
  - 3) Audit
- iii) The law relating to negotiable instruments is embodied in the Act _____.
  - 1) 1884
  - 2) 1881
  - 3) 1880
- iv) In promissory note there is a _____.
  - 1) promise to pay
  - 2) order to pay
  - 3) both 1 & 2
- v) _____ regulates insolvency professionals.
  - 1) Ministry of corporate affairs
  - 2) Insolvency & Bankruptcy Board of India
  - 3) National company law tribunal
- vi) The insolvency and Bankruptcy code 2016 receive the president's assent _____.
  - 1) 5 August 2016
  - 2) 28 May 2016
  - 3) 15 June 2016

P.T.O.

- b) Match the following. [5]
i) Negotiable Instrument Act	1) 1949
ii) Banking Regulation Act	2) 2006
iii) Insolvency and Bankruptcy Code	3) 1881
iv) Banking Ombudsman Scheme	4) Promise to pay
v) Promissory note	5) 2016

Q2) Short Notes (any 2 out of 4) : [10]

- a) Liquidation (clause - 45)
- b) Dishonour of cheque
- c) Ombudsman scheme
- d) Objective of insolvency & Bankruptcy Code 2016

Q3) a) Explain any three provisions in Banking Regulation Act 1949. [8]

b) Explain types of cheques. [7]

Q4) a) Explain the objectives & importance of insolvency & Bankruptcy Code 2016. [8]

b) Explain Powers & Duties of Banking Ombudsman. [7]

Total No. of Questions : 4]

P2968

[5801]-519

T.Y. B.Com. (Semester - V)

BANKING AND FINANCE - III

356 B : Banking Law and Practices in India - I

(2019 Pattern) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]
- i) बँकव्यवसाय नियमन कायदा ..... अमलात आला.
1) 1949 2) 1959
3) 1969
- ii) बँकव्यवसाय नियामक कायदा 1949 चे कलम - 17 ..... संबंधित आहे.
1) राखीव निधी 2) रोख राखीव
3) अंकेक्षण
- iii) चलनक्षम दस्तऐवज कायदा ..... अमलात आला.
1) 1884 2) 1881
3) 1880
- iv) वचन पत्रात ..... आहे.
1) पैसे देण्याचे वचन 2) पैसे देण्याचे आदेश
3) 1 आणि 2 दोन्ही
- v) दिवाळखोरी व्यावसायिकांचे नियमन ..... करते.
1) कार्पोरेट व्यवहार मंत्रालय
2) भारतीय दिवाळखोरी आणि नादारी मंडळ
3) नॅशनल कंपनी लॉ ट्रिव्यूनल
- vi) दिवाळखोरी आणि नादारी संहिता, 2016 ला राष्ट्रपतींची मंजूरी ..... मिळाली.
1) 5 ऑगस्ट 2016 2) 28 मे 2016
3) 15 जून 2016

- ब) जोड्या जुळवा. [5]
i) चलनक्षम दस्तऐवज कायदा	1) 1949
ii) बँकिंग नियमन कायदा	2) 2006
iii) दिवाळखोरी आणि नादारी संहिता	3) 1881
iv) बँकिंग लोकपाल योजना	4) पैसे देण्याचे वचन
v) वचन पत्र	5) 2016

- प्रश्न 2) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]
- अ) विसर्जन (कलम 45)
- ब) धनादेशाचा अनादर
- क) लोकपाल योजना
- ड) दिवाळखोरी आणि नादारी संहिता 2016 उद्दिष्टे

- प्रश्न 3) अ) बँकव्यवसाय नियामक कायद्यातील 1949 मधील कोणत्याही तीन तरतुदी स्पष्ट करा. [8]
- ब) धनादेशाचे प्रकार स्पष्ट करा. [7]

- प्रश्न 4) अ) दिवाळखोरी आणि नादारी संहिता 2016 चे उद्दिष्टे व महत्व स्पष्ट करा. [8]
- ब) बँकिंग लोकपालाचे अधिकार आणि कर्तव्ये स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2969

[Total No. of Pages : 4

[5801]-520

T.Y. B.Com. (Semester - V)

356 C : BUSINESS LAW & PRACTICE - III

(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blank with the most appropriate alternative (Any Five) [5]

- i) The Custom Act, 1962 came into force on _____
(1st March 1962, 1st April 1963, 1st February 1962)
- ii) Any goods, the import or export of which is subject to any prohibition under the Customs Act or any Other law for the time being in force, is known as _____
(Imported Goods, Prohibited Goods, Forbid Goods)
- iii) The Goods & Services Tax is an _____ Tax.
(Direct, Indirect, Income)
- iv) Article _____ of the Constitution empowered the President to Constitute Goods and Service Tax Council?
(246A, 269A, 279A)
- v) Taxes that are levied on any Intra-State purchase are _____.
(IGST & UTGST, CGST & SGST, CGST & IGST)
- vi) GST returns are to be filled _____.
(Manually, Electronically, Both a & b)

B) Match the following. [5]

Column A	Column B
i) 1 st Country who implement GST	a) Fruits & Vegetables
ii) Goods & Service Tax Act	b) France
iii) Chairman of GST Council	c) 3%
iv) Exempted Goods under GST	d) Finance Minister
v) Gold	e) 1 st July 2017

P.T.O.

Q2) Write short note (Any Two) : **[10]**

- a) Transaction Value (Customs Act, 1962)
- b) Central and State Taxes included Under GST
- c) Role of GST Council
- d) GST Returns

Q3) a) Explain the provisions of Customs Act, 1962 with regard to grant of exemption from custom duty. **[8]**

b) What is Goods & Services Tax? Explain the types of Goods & Service Tax. **[7]**

Q4) a) What is GST Exemption? Explain Exempted goods under GST. **[8]**

b) Explain the offences and penal provisions under GST Law. **[7]**

Total No. of Questions : 4]

P2969

[5801]-520

T.Y. B.Com. (Semester - V)

356 C : BUSINESS LAW & PRACTICE - III

(2019 Pattern) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडे दिलेली संख्या पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

i) सीमा शुल्क कायदा, 1962 ..... रोजी अंमलात आला.

(1 मार्च 1962, 1 एप्रिल 1963, 1 फेब्रुवारी 1962)

ii) कोणतीही वस्तू किंवा माल, ज्याची आयात किंवा निर्यात सीमाशुल्क कायदांतर्गत कोणत्याही प्रतिबंधाच्या अधीन आहे किंवा सध्या अंमलात असलेल्या इतर कोणत्याही कायद्याच्या अधीन आहे, त्यास ..... म्हणून ओळखले जाते.

(आयात वस्तू, प्रतिबंधित वस्तू, निषिद्ध वस्तू)

iii) वस्तू व सेवा कर हा ..... कर आहे.

(प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष, नगरपालिका)

iv) राज्यघटनेच्या कलम ..... ने राष्ट्रपतींना वस्तू व सेवा कर परिषद स्थापन करण्याचा अधिकार दिला आहे.

(246अ, 269अ, 279अ)

v) कोणत्याही आंतर-राज्य खरेदीवर आकारले जाणारे कर म्हणजे ..... हे आहेत.

(आयजीएसटी व युटीजीएसटी, सीजीएसटी व एसजीएसटी, सीजीएसटी व आयजीएसटी)

vi) वस्तू व सेवा कर परतावा (रिटर्न) ..... पद्धतीने भरायचे असते.

(स्वतः किंवा प्रत्यक्ष, इलेक्ट्रॉनिकपद्धतीने, अ आणि ब दोन्ही ही)

ब) योग्य जोड्या जुळवा.

[5]

रकाना अ	रकाना ब
i) GST लागू करणारा पहिला देश	अ) फळे व भाजीपाला
ii) वस्तू व सेवा कर कायदा	ब) फ्रान्स
iii) जीएसटी परिषदेचे अध्यक्ष	क) 3%
iv) जीएसटी अंतर्गत करमुक्त वस्तू	ड) अर्थ मंत्री
v) सोने	इ) 1 जुलै, 2017

प्रश्न 2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) व्यवहार मूल्य (सीमा शुल्क कायदा, 1962)
- ब) जीएसटी अंतर्गत समाविष्ट केले जाणारे केंद्रीय आणि राज्य कर
- क) वस्तू व सेवा कर परिषदेची भूमिका
- ड) वस्तू व सेवा कर परतावा (रिटर्न्स)

प्रश्न 3) अ) सीमाशुल्कातून सूट देण्यासंदर्भात सीमाशुल्क कायदा, 1962 मधील तरतुदी स्पष्ट करा. [8]

ब) वस्तू व सेवा कर म्हणजे काय? वस्तू व सेवा कराचे प्रकार स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 4) अ) जीएसटी सूट म्हणजे काय? जीएसटी अंतर्गत सूट मिळणाऱ्या वस्तू स्पष्ट करा. [8]

ब) वस्तू व सेवा कर कायद्यांतर्गत गुन्हे आणि दंडात्मक तरतुदी स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2970

[Total No. of Pages : 4

[5801]-521

T.Y. B.Com. (Semester - V)

356(D) : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT - III
(Special Paper - III)
(CBCS) (2019 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any Five) :

[5]

- i) Group goals can achieve in _____ Management.
  - a) Co-operative
  - b) Company
  - c) Society
- ii) Co-operative principles are _____ of Rules.
  - a) Set
  - b) Law
  - c) Regulations
- iii) Human Resource management increases _____.
  - a) Profit
  - b) Productivity
  - c) Product
- iv) The scope of HRM is limited to _____.
  - a) Purchase
  - b) Saler
  - c) Training & Development
- v) Interview is the step in _____ process.
  - a) Recruitment
  - b) Retirement
  - c) Training

P.T.O.

- vi) Vaikunthbhai Mehta Institute is situated at _____.
- a) Mumbai
  - b) Pune
  - c) Nagpur

B) Match the following : [5]

'A'	'B'
i) International co-operative Alliance	a) Essential for society
ii) VANICOM	b) Co-operative principles
iii) Management Principles	c) H.R.M.
iv) Performance Appraisal	d) Training Institute
v) Co-operative Management	e) International Body

Q2) Write short notes (any two) : [10]

- a) Functions of co-operative management
- b) Duties of Board of Directors
- c) Importance of Decision making
- d) Professionalisation in management

Q3) a) State the objectives of co-operative management. [8]

b) State the evaluation of co-operative management. [7]

Q4) a) Explain the human relationship in co-operatives. [8]

b) Define Decision making. State its importance. [7]

Total No. of Questions : 4]

P2970

[5801]-521

T.Y. B.Com. (Semester - V)

356(D) : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT - III

सहकार आणि ग्रामिण विकास

(Special Paper - III)

(CBCS) (2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा (कोणत्याही पाच) [5]

- i) समूह उद्दीष्टे ..... व्यवस्थापनात साध्य केले जातात.
अ) सहकारी
ब) कंपनी
क) सोसायटी
- ii) सहकाराची तत्त्वे म्हणजे नियमांचा ..... होय.
अ) संच
ब) कायदा
क) नियमन
- iii) मानव संसाधन व्यवस्थापन ..... वाढ करते
अ) नफा
ब) उत्पादकता
क) उत्पादन
- iv) मानवी संसाधन व्यवस्थापनाची व्याप्ती ..... मर्यादीत आहे.
अ) खरेदीशी
ब) विक्रीशी
क) प्रशिक्षण आणि विकासाची

- v) मुलाखत ही ..... मधिल प्रक्रिया (पायरी) आहे.
 अ) भरती
 ब) निवृत्ती
 क) प्रशिक्षण
- vi) वैकुंठभाई मेहता इन्स्टीट्यूट ..... या ठिकाणी आहे.
 अ) मुंबई
 ब) पुणे
 क) नागपूर

- ब) खालील जोड्या जुळवा : [5]
‘अ’	‘ब’
i) आंतरराष्ट्रीय सहकारी परीषद	अ) सोसायटीसाठी आवश्यक
ii) व्हॅनिकॉम	ब) सहकाराची तत्वे
iii) व्यवस्थापन तत्वे	क) मानव संसाधन व्यवस्थापन
iv) कामगिरी मूल्यमापन	ड) प्रशिक्षण संख्या
v) सहकारी व्यवस्थापन	इ) आंतरराष्ट्रीय संघटना

प्रश्न 2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

- अ) सहकारी व्यवस्थापनाची कार्ये
 ब) संचालक मंडळाची कर्तव्ये
 क) निर्णय प्रक्रियेचे महत्व
 ड) व्यवस्थापनातील पेशा

प्रश्न 3) अ) सहकारी व्यवस्थापनाची उद्दीष्टे सांगा. [8]

ब) सहकारी व्यवस्थापनाचे मुल्यांकन करा. [7]

प्रश्न 4) अ) सहकारातील मानवी संबंध स्पष्ट करा. [8]

ब) निर्णय प्रक्रियेची व्याख्या द्या. त्याचे महत्व सांगा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2971

[Total No. of Pages : 3

[5801]-522

T.Y. B.Com. (Semester - V)

COST AND WORKS ACCOUNTING - III

Techniques of Cost Accounting (356E)

(CBCS) (2019 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any Five) :

[5]

- i) Sales minus variable costs = Fixed cost plus _____.
  - a) Loss
  - b) Profit
  - c) Zero
- ii) A _____ budget is considered as a summery budget of all functional budgets.
  - a) Cash
  - b) Sales
  - c) Master
- iii) The success of _____ costing simply depends on Mutual trust. Co-operation and confidence.
  - a) Uniform
  - b) Inter-firm
  - c) Marginal
- iv) The Management Information system design should be _____ enough so as to provide alternate ways of processing data.
  - a) Fixed
  - b) Flexible
  - c) Constant

P.T.O.

- v) Supply chain management takes into consideration every facility that has an impact on _____.

  - a) Administration
  - b) Director
  - c) Cost

- vi) Technique of Marginal costing is a valuable aid to the _____.

  - a) Management
  - b) Cost Accountant
  - c) Financial Accountant

B) Match the following : [5]

Group A	Group B
i) Fixed cost	a) It is the forecast of cash position for a particular period
ii) Variable cost	b) It is the basic foundation upon which other functional budgets are build up.
iii) Cash Budget	c) It refers to the use by several undertakings of the same costing principles or practices.
iv) Sales Budget	d) Per unit this cost fluctuates when volume of production changes.
v) Uniform costing	e) Per unit this cost remains constant irrespective of changes in the volume of output.

Q2) Write Short Notes (Any two) : [10]

- a) Objectives of Inter Firm Comparison
- b) Break - even point
- c) Master Budget
- d) Management Information system

Q3) a) Vitthal Ltd. Pune provides the following cost data. [8]

	Rs.
Sales	1,50,000
Marginal cost	1,20,000
Gross Profit	60,000
Fixed overheads	20,000
Net profit	40,000

You are required to calculate

- i) P/v Ratio
  - ii) BEP (Sales)
  - iii) Margin of safety when sales are Rs. 4,00,000
  - iv) Net profit when sales are Rs. 4,00,000
  - v) Sales required to earn a profit of Rs. 80,000
- b) Write the features of (MIS) Management Information System. [7]

Q4) a) The expenses budgeted for production at 100% capacity of Infosys Ltd. Pune are given below : [8]

	At 100% capacity
Direct Materials	6,00,000
Variable works overheads	2,00,000
Basic Wages	2,00,000
Fixed production overheads	80,000
Productive Expenses - Marginal	40,000
Administrative Expenses - Rigid	40,000
Selling Overheads - (10% fixed)	1,20,000
Distribution on cost - (80% variable)	60,000

Prepare a Flexible Budget for the production at 60% and 80% capacity showing separately -

- i) Prime cost, ii) works cost (iii) cost of production and iv) cost of Turnover.
- b) Explain the term 'Uniform costing'? State the advantages of Uniform Costing. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2972

[Total No. of Pages : 3

[5801]-523

T.Y. B.Com.

**(356(F)) : BUSINESS STATISTICS - III
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All question are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of statistical tables and calculator is allowed.*

Q1) a) Fill in the blanks (any five) : [5]

- i) p chart is _____ type control chart.
- ii) In game theory, if maximin $\neq$ minimax then there does not exist _____ point.
- iii) In replacement problem, maintenance cost is always _____.
- iv) We use _____ criteria to average the elements of payoff of corresponding strategy.
- v) C-chart is used to control number of _____.
- vi) Electric fluctuation is belonging to _____ causes.

b) State whether each of the statement given below is true or false : [5]

- i) p chart is used to control proportion of defectives.
- ii) If value of the game is greater than zero then game is called as fair game.
- iii) Control charts are applying on continuous production process.
- iv) In replacement problem we can use value of money which remains the same during the period.
- v) If quantity in hand is greater than demand then there exists opportunity loss.

P.T.O.

Q2) Attempt any two of the following :

- a) Explain the following terms :
- i) State of nature [1]
  - ii) Capability index [3]
  - iii) Tolerance limits [1]
- b) i) State any two causes each from the assignable causes. [1]
- ii) Give any two business situations where game theory can be used. [1]
- iii) Obtain the saddle point for the following game : [2]

$$\begin{array}{c} \text{Firm Y} \\ \text{Firm X} \begin{bmatrix} 11 & -12 \\ -17 & 19 \end{bmatrix} \end{array}$$

- iv) Give any two business situations where replacement problem can be used. [1]
- c) Solve the following game : [5]

$$\begin{array}{c} \text{Player B} \\ B_1 \ B_2 \ B_3 \ B_4 \\ \text{Player A} \begin{array}{l} A_1 \\ A_2 \\ A_3 \end{array} \begin{bmatrix} 1 & 3 & 2 & 7 \\ 3 & 4 & 1 & 5 \\ 6 & 5 & 7 & 6 \end{bmatrix} \end{array}$$

- d) The number of defects in 10 different carpets are as follows : [5]
1, 0, 2, 3, 1, 2, 1, 3, 0, 0. Construct C chart.

Q3) a) The maintenance cost and resale value per year of a machine whose purchase price is Rs. 10,000 is given below : [8]

Year	Maintenance cost (in Rs.)	Resale value (in Rs.)
1	2,000	7,000
2	2,200	5,500
3	2,400	4,000
4	2,600	3,000
5	2,800	2,000
6	3,200	1,000
7	3,700	1,000
8	4,500	500

When should the machine be replaced?

- b) For the following pay off table find the optional strategy by maximax, maximin, Laplace criterion and Hurwicz criterion. [7]

$$(\alpha = 0.8)$$

State of nature → Act	N1	N2	N3	N4
S1	120	70	80	30
S2	90	80	60	70
S3	70	80	80	110

- Q4) a) The following data on the basis of fuses sample of 5 being taken every hour : [8]

Sample No.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Mean	69.4	63.4	57	64	57.4	82	85	33.4	46	112.4	93.6	95.6
Range	45	48	62	48	36	81	78	42	69	84	48	75

Calculate control limits for mean and range. Also comment on whether the process seems to be under control.

$$[n = 5, A_2 = 0.577, D_3 = 0, D_4 = 2.115]$$

- b) Write the pay off matrix for the given situation. The demand for cases in the retailer shop may be 13, 14, 15 with probabilities 0.2, 0.7, 0.1 respectively. Making cost and selling price of one case is Rs. 2 and Rs. 5 respectively. Balance case is treated as waste. Also obtain opportunity loss table. How much case should he make using EOL criteria? Verify that optional strategy obtained by EMV and EOL criterion are same? [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2973

[Total No. of Pages : 4

[5801]-524

T.Y. B.Com. (Semester - V)

BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III

(2019 Pattern) (356(g))

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All the questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks (Attempt any five out of six) :

[5]

- i) Organization Behaviour is _____.
  - a) A Science
  - b) An Art
  - c) Science and Art
- ii) Organization Behaviour is the study of _____ in the organization.
  - a) human
  - b) employer
  - c) human behavior
- iii) _____ is a study of individual behaviour.
  - a) Anthropology
  - b) Psychology
  - c) Sociology
- iv) Attitudes affect _____ at a different level.
  - a) perception
  - b) behavior
  - c) relations
- v) Anand Mahindra received the _____ Award for his outstanding contributions to the business field.
  - a) Padmabhushan
  - b) Padmavibhushan
  - c) Rajiv Gandhi
- vi) As per _____, a group is a collection of individuals whose existence as a collection is rewarding to the individuals.
  - a) Lewin
  - b) Bass
  - c) Marvin Shaw

P.T.O.

- b) Match the following : [5]
i) Autocratic Model	a) Trait
ii) Personality Theory	b) Bharat Forge
iii) Baba Kalyani	c) Nykaa
iv) Falguni Nayar	d) Tea group
v) Informal Groups	f) Power

Q2) Write short notes (Attempt Any Two) : [10]

- a) Importance of Organizational Behaviour in entrepreneurship.
- b) Personality Development in entrepreneurship.
- c) Shiv Nadar.
- d) Group Cohesion in entrepreneurship.

Q3) a) Explain the any four models of organizational behavior in entrepreneurship. [8]

- b) Explain the factors affecting on personality development for entrepreneurship. [7]

Q4) a) Explain the contribution of Kiran Mazumdar-Shaw (Founder of Biocon Limited). [8]

- b) Explain the types of group dynamics in entrepreneurship. [7]

Total No. of Questions: 4]

P2973

[5801]-524

T.Y. B.Com. (Semester - V)

BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III

(2019 Pattern) (356(g))

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्नाची उत्तरे लिहिणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा (कोणत्याही पाच) [5]
- i) संघटनात्मक वर्तन ..... आहे.
अ) एक विज्ञान   ब) एक कला
क) विज्ञान आणि कला
- ii) संस्थेचे वर्तन हा संस्थेतील ..... चा अभ्यास आहे.
अ) मानव   ब) नियोक्ता
क) मानवी वर्तन
- iii) ..... हा वैयक्तिक वर्तनाचा अभ्यास आहे.
अ) मानववंशशास्त्र   ब) मानसशास्त्र
क) समाजशास्त्र
- iv) वेगळ्या स्तरावर ..... दृष्टीकोन प्रभावित करतात.
अ) समज   ब) वर्तन
क) संबंध
- v) आनंद महिंद्रा यांना त्यांच्या व्यवसाय क्षेत्रातील उत्कृष्ट योगदानाबद्दल ..... पुरस्कार मिळाला.
अ) पद्मभूषण   ब) पद्मविभूषण
क) राजीव गांधी
- vi) ..... यांच्या मते समूह हा व्यक्तींचा संग्रह आहे, ज्यांचे संग्रह म्हणून अस्तित्व व्यक्तींना लाभदायक आहे.
अ) लेविन   ब) बास
क) मार्विन शॉ

- ब) जोड्या लावा : [5]
i) हुकूमशाही मॉडेल	अ) गुण
ii) व्यक्तिमत्व सिद्धांत	ब) भारत फोर्ज
iii) बाबा कल्याणी	क) नायका
iv) फाल्गुनी नायर	ड) चहा गट
v) अनौपचारिक गट	इ) शक्ती

- प्रश्न 2) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [10]
- अ) उद्योजकतेमध्ये संघटनात्मक वर्तनाचे महत्व
- ब) उद्योजकतेमध्ये व्यक्तिमत्व विकास
- क) शिव नादर
- ड) उद्योजकतेमध्ये समूह एकता

- प्रश्न 3) अ) उद्योजकतेतील संस्थात्मक वर्तनाचे कोणतेही चार मॉडेल स्पष्ट करा. [8]
- ब) उद्योजकतेसाठी व्यक्तिमत्व विकासावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. [7]

- प्रश्न 4) अ) किरण मुजुमदार-शाँ (बायॉकॉन लिमिटेडचे संस्थापक) यांचे योगदान स्पष्ट करा. [8]
- ब) उद्योजकतेतील गट गतिशीलतेचे प्रकार स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2974

[Total No. of Pages : 4

[5801]-525

T.Y. B.Com. (Semester - V)
MARKETING MANAGEMENT - III
(CBCS) (2019 Pattern) (356 H)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks (any 5) :

[5]

- i) The tools used to provide complete information give customers about your goods and services are _____.
  - a) Advertising work
  - b) The nature of the advertising
  - c) Scope of advertng
  - d) Media of advertising
- ii) Hunger, thirst, rest, sleep are included in _____ motivation.
  - a) Social
  - b) Primary
  - c) Physical
  - d) Psychological
- iii) E-advertisement are more _____ than all other types of advertisement.
  - a) Beneficial
  - b) Expensive
  - c) Fastor
  - d) Broad
- iv) The head office of standard council of advertising in India is in _____
  - a) Delhi
  - b) Mumbai
  - c) Pune
  - d) Kolkatta

P.T.O.

- v) Television is _____ medium of advertisement.
 a) Printed   b) Visual
 c) Audiovisual   d) External
- vi) Kirloskar, Godrej & Tata are example of _____ brand.
 a) Corporate brand   b) Multi brand
 c) Personal brand   d) Range brand

B) Match the following : [5]

i) F.M. Centre	a) Negative Emotional Approach
ii) Pop under Advertising	b) Brand Development Index
iii) Appeals of fear and anger	c) Telecast media
iv) Love, Security, greed	d) E-advertising
v) BDI	e) Positive emotional Approach

Q2) Write short notes (Any 2) : [10]

- a) Procedure of E-Commerce
 b) Positive emotional Approach.
 c) Advertising standards council of India.
 d) Brand Extension.

Q3) a) Explain the functions of advertising in detail. [8]

b) How to create message of advertising? Explain in detail. [7]

Q4) a) Explain the causes of Waste in Advertising. [8]

b) Explain the types of Brand & it's Importance. [7]

v) दूरदर्शन हे जाहिरातीचे ..... माध्यम आहे.

अ) छापील ब) दृक

क) दृकश्राव्य ड) बाह्य

vi) किलोस्कर, गोदरेज, आणि टाटा हे ..... या ब्रँडचे उदाहरण आहे.

अ) कार्पोरेट ब्रँड ब) मल्टी ब्रँड

क) वैयक्तिक ब्रँड ड) रेज ब्रँड

ब) जोड्या जुळवा : [5]

i) एफ.एम. केंद्र अ) नकारात्मक भावनिक दृष्टीकोन

ii) पॉप अंडर जाहिरात ब) ब्रँड विकसित निर्देशांक

iii) भिती व रागाची आव्हाने क) प्रक्षेपण माध्यम

iv) प्रेम, संरक्षण, मोह (लोभ) ड) ई - जाहिरात

v) बी.डी. आय. इ) सकारात्मक भावनिक आव्हान

प्रश्न 2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

अ) ई-कॉमर्सची कार्यपद्धती

ब) सकारात्मक भावनिक दृष्टीकोन

क) भारतीय जाहिरात प्रमाणक परिषद

ड) मुद्रा विस्तार

प्रश्न 3) अ) जाहिरातीची कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा. [8]

ब) जाहिरात संदेश कसा तयार करावयाचा याबद्दल माहिती लिहा. [7]

प्रश्न 4) अ) जाहिरातीतील अपव्ययाची कारणे स्पष्ट करा. [8]

ब) ब्रँडचे प्रकार आणि त्यांचे महत्व स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2975

[Total No. of Pages : 4

[5801]-526

T.Y. B.Com. (Semester - V)

AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL ECONOMICS - III

(CBCS) (2019 Pattern) (356 (i))

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Attempt any 5 out of 6) : [5]

i) The industries are heavily depends for raw material on _____.

(Manpower, agriculture, training, Education)

ii) Financial sector reforms was takeplace in _____ in India.

(1995, 1974, 1968, 1991)

iii) The agricultural credit in India mainly provided by _____.

(Commercial bank, Private banks, cooperative banks, foreign banks)

iv) To develop agriculture sector, for long term, the farmers well need _____ credit

(short term, long term, medium term, day-one credit)

v) The _____ industries were reserved only for the public sector before the deregulation of the industrial sector in 1991.

(11, 20, 17, 23)

vi) Deregulation of the industrial sector is the broad feature of New industrial policy of _____

(1997, 1999, 1991, 1978)

P.T.O.

- B) Match the following : [5]
i) Foreign Indirect investment	a) New Industrial policy 1991
ii) Companies working in various countries	b) Sustainable Development
iii) Abolition of MRTP act	c) Cooperative Institutions
iv) Meeting the need of future generation	d) FII
v) Source of agricultural credit	e) MNC's

- Q2)** Write a short notes (any 2 out of 4) : [10]
- a) Role of SEZ in Economic development
  - b) Types of agricultural credit
  - c) Features of Rural economy
  - d) Shortcomings of New Industrial Policy 1991

- Q3)** a) Explain the broad features of New Industrial Policy - 1991. [8]
b) Explain the role of micro finance in rural credit. [7]

- Q4)** a) State the role of multinational corporations in economic development. [8]
b) Explain the impact of New Industrial Policy on Indian Economy. [7]

Total No. of Questions: 4]

P2975

[5801]-526

T.Y. B.Com. (Semester - V)

AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL ECONOMICS - III

(CBCS) (2019 Pattern) (356 (i))

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
  - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
  - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही पाच) [5]
- i) औद्योगिक क्षेत्र कच्चा मालासाठी ..... वर मोठ्या प्रमाणावर अवलंबून आहे.
(मनुष्यबळ, शेती, प्रशिक्षण, शिक्षण)
  - ii) भारतात ..... मध्ये वित्तीय क्षेत्रातील सुधारणा घडून आल्या.
(1995, 1974, 1968, 1991)
  - iii) भारतात प्रामुख्याने ..... कडून कृषी वित्त पुरवठा केला जातो.
(व्यापारी बँका, खाजगी बँका, सहकारी बँका, विदेशी बँका)
  - iv) दिर्घकालीन कृषी विकासासाठी शेतकऱ्यांना ..... कर्जाची गरज असते.
(अल्पकालीन, दिर्घकालीन, मध्यमकालीन, एक दिवसीय)
  - v) 1991 च्या औद्योगिक क्षेत्राच्या विनियंत्रीत धोरणापुर्वी ..... उद्योग सार्वजनिक क्षेत्रासाठी राखीव होते.
(11, 20, 17, 23)
  - vi) ..... च्या नवीन औद्योगिक धोरणाचे औद्योगिक क्षेत्राचे विनियंत्रण हे प्रमुख वैशिष्ट्य होते.
(1997, 1999, 1991, 1978)

- ब) जोड्या जुळवा : [5]
i) विदेशी प्रत्यक्ष गुंतवणूक	अ) 1991 चे नवीन औद्योगिक धोरण
ii) विविध देशांत कार्यरत कंपनी	ब) शास्वत विकास
iii) एम आर टी पी कायद्याचे निर्मूलन	क) सहकारी संस्था
iv) भावी पिढीच्या गरजांची पूर्तता	ड) एफ आय आय
v) कृषी वित्त पुरवठ्याचा स्रोत	इ) एम एन सी

- प्रश्न 2)** टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]
- अ) आर्थिक विकासातील सेझची भूमिका
- ब) कृषी वित्ताचे प्रकार
- क) ग्रामीण अर्थव्यवस्थेचे वैशिष्ट्ये
- ड) 1991 च्या नवीन औद्योगिक धोरणाच्या कमतरता

- प्रश्न 3)** अ) 1991 च्या नवीन औद्योगिक धोरणाची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा. [8]
- ब) ग्रामीण वित्तपुरवठ्यातील सूक्ष्म वित्ताची भूमिका स्पष्ट करा. [7]

- प्रश्न 4)** अ) आर्थिक विकासातील बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भूमिका सांगा. [8]
- ब) नवीन औद्योगिक धोरणाचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील प्रभाव स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2976

[Total No. of Pages : 4

[5801]-527

T.Y. B.Com. (Semester - V)

DEFENCE BUDGETING, FINANCE & MANAGEMENT - III 356 (J)

(2019 Pattern)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any five of the following

[5 × 2 = 10]

- i) Define financial management.
- ii) Define the economic system.
- iii) Define public good.
- iv) Define micro economics.
- v) What is the financial advisor?
- vi) State the defence budget structure.

Q2) Attempt any four of the following

[4 × 5 = 20]

- i) Financial advisor
- ii) Defence account department
- iii) Defence budget
- iv) Micro economics
- v) Auditor general

Q3) Attempt any four of the following

[4 × 5 = 20]

- i) State economical theory of Defence.
- ii) Explain the concept of public good.
- iii) Explain the defence and development.
- iv) Explain principles of the financial system.
- v) Explain the defence budget allocation.

P.T.O.

Q4) Attempt any two of the following

[2 × 10 = 20]

- i) Explain in detail the role of financial advisor of Defence.
- ii) Explain in detail the role of the defence account department.
- iii) Explain in detail the structure of a five years defence plan.

Total No. of Questions: 4]

P2976

[5801]-527

T.Y. B.Com. (Semester - V)

DEFENCE BUDGETING, FINANCE & MANAGEMENT - III 356 (J)

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [5 × 2 = 10]
- फायनान्शियल मॅनेजमेंट व्याख्या द्या.
  - आर्थिक व्यवस्था व्याख्या द्या.
  - पब्लीक गुड व्याख्या द्या.
  - मायक्रोइकॉनॉमिक्स व्याख्या द्या.
  - फायनान्शियल ॲडव्हायझरची म्हणजे काय?
  - संरक्षण अर्थसंकल्पाचे स्वरूप सांगा.
- प्रश्न 2)** टिपा लिहा. (कोणतेही चार) [4 × 5 = 20]
- फायनान्शिअल ॲडव्हायझर
  - डिफेन्स अकाउंट डिपार्टमेंट
  - संरक्षण अर्थसंकल्प
  - मायक्रो इकॉनॉमिक्स
  - ऑडिटर जनरल
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 5 = 20]
- संरक्षणाचा आर्थिक सिद्धांत सांगा.
  - पब्लीक गुड संकल्पना स्पष्ट करा.
  - संरक्षण आणि विकास स्पष्ट करा.
  - फायनान्शियल सिस्टीमची मूलतत्वे सांगा.
  - डिफेन्स बजेट अलोकेशन स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [2 × 10 = 20]
- i) संरक्षणातील फायनान्शियल अँडव्हायझरची भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.
  - ii) डिफेन्स अकाउंट डिपार्टमेंटची भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.
  - iii) संरक्षण पंचवार्षिक योजनेचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P6477

[5801]-528

[Total No. of Pages : 4

T.Y. B.Com.

**356 K : INSURANCE, TRANSPORT & TOURISM - III (Insurance)
(2019 Pattern) (Semester - V) (Regular)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks (any 5)

[5]

- i) As a trustee, an insurer is responsible to_____ .
  - a) The IRDA
  - b) The Policyholder
  - c) The Government
- ii) In which case the help of agent is most useful?
  - a) Death claims
  - b) Survival benefits
  - c) Maturity claims
- iii) A person is an insurance agent because of_____ .
  - a) His knowledge
  - b) His service
  - c) His salary
- iv) Which one of the following does not belong to the major general insurance private sector companies in India?
  - a) Royal Sundaram Alliance Insurance
  - b) The Oriental Insurance Company
  - c) Reliance General Insurance
- v) Financial underwriting is done to evaluate_____ .
  - a) The possibility of moral hazard
  - b) The probability of the policy lapsing in future
  - c) Both lapse and moral hazard probabilities.
- vi) Reinsurance refers to the practice by insurance companies of _____.
  - a) Issuing new policies.
  - b) Renewing existing policies
  - c) Buying insurance from another firm

P.T.O.

b) Match the following: [5]

Group 'A'	Group 'B'
i) Risk management	a) Insurers use to determine the risks of insuring
ii) Underwriting	b) Carry out claim surveys
iii) Surveyors	c) Third party administrators
iv) Medical examiners	d) 50%
v) Foreign direct investment in insurance sector in India	e) The practice of identifying and analyzing loss exposures
	f) 100%
	g) Experts in health insurance

Q2) Short notes (Any 2) [10]

- a) Risk management
- b) Process of Underwriting.
- c) Role of surveyors in insurance sector.
- d) Privatization of insurance sector in India

Q3) a) Explain the different techniques of transfer of risk [8]

b) Give the objectives and principles of underwriting in insurance. [7]

Q4) a) Explain the role of medical examiner in insurance sector in detail. [8]

b) State the challenges and future of Insurance Business in India. [7]

Total No. of Questions : 4]

P6477

[5801]-528

T.Y. B.Com.

356 K : INSURANCE, TRANSPORT & TOURISM - III (Insurance)

(2019 Pattern) (Semester - V) (Regular)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
  - 2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात
  - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) रिक्ाम्या जागा भरा. (कोणतेही पाच)

[5]

- i) विश्वस्त म्हणून, विमाकर्ता ..... ला जबाबदार असतो.
अ) IRDA (इर्डा)
ब) पॉलिसीधारक
क) सरकार
- ii) कोणत्या प्रकरणात एजंटची मदत सर्वात उपयुक्त आहे?
अ) मृत्यूचे दावे
ब) जगण्याचे फायदे
क) परिपक्वतेचे दावे
- iii) एक व्यक्ती विमा एजंट आहे कारण .....
अ) त्याचे ज्ञान
ब) त्याची सेवा
क) त्याचा पगार
- iv) खालीलपैकी कोणती भारतातील प्रमुख सामान्य विमा कंपनी खाजगी क्षेत्रातील कंपन्यांशी संबंधित नाही?
अ) रॉयल सुंदरम अलायन्स इन्शुरन्स
ब) ओरिएंटल इन्शुरन्स कंपनी
क) रिलायन्स जनरल इन्शुरन्स
- v) मूल्यांकन करण्यासाठी आर्थिक अंडररायटिंग केले जाते कारण .....
अ) नैतिक धोक्याची शक्यता
ब) भविष्यात पॉलिसी लॉस होण्याची शक्यता
क) चूक आणि नैतिक धोका दोन्ही संभाव्यता

- vi) पुनर्विमा म्हणजे विमा कंपन्यांच्या सरावाचा संदर्भ ..... शी आहे.
 अ) नवीन धोरणे जारी करणे
 ब) विद्यमान धोरणांचे नूतनीकरण
 क) दुसऱ्या फर्मकडून विमा खरेदी करणे

- ब) जोड्या जुळवा. [5]
गट 'अ'	गट 'ब'
i) जोखीम व्यवस्थापन	अ) विमाकर्ते विमा काढण्याचे धोके निश्चित करण्यासाठी वापरतात
ii) अंडररायटिंग	ब) दावा सर्वेक्षण करा
iii) सर्वेक्षक	क) तृतीय पक्ष प्रशासक
iv) वैद्यकीय परीक्षक	ड) 50%
v) भारतातील विमा क्षेत्रात थेट विदेशी गुंतवणूक	इ) नुकसान एक्सपोजर ओळखणे आणि विश्लेषण करणे
	फ) 100%
	य) आरोग्य विमा तज्ञ

- प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]
- अ) जोखीम व्यवस्थापन
 ब) अंडररायटिंगची प्रक्रिया
 क) विमा क्षेत्रातील सर्वेक्षणकर्त्यांची भूमिका
 ड) भारतातील विमा क्षेत्राचे खाजगीकरण

- प्र.3) अ) जोखीम हस्तांतरणाच्या विविध तंत्रांचे स्पष्टीकरण करा. [8]
 ब) विम्यामध्ये अंडररायटिंगची उद्दिष्टे आणि तत्त्वे द्या. [7]

- प्र.4) अ) विमा क्षेत्रातील वैद्यकीय परीक्षकांची भूमिका तपशीलवार सांगा. [8]
 ब) भारतातील विमा व्यवसायातील आव्हाने आणि भविष्य सांगा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2977

[Total No. of Pages : 2

[5801]-529

T.Y. B.Com. (Semester - V)

SOFTWARE ENGINEERING - I

Computer Programming and Application (Special Paper III)

(2019 Pattern) 356 (L)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instruction to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right Indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Attempt any 5 out of 6) [5]

- i) The first step in the SDLC is _____.
  - a) Analysis
  - b) Design
  - c) Problem Identification
  - d) Development
- ii) _____ is characteristics of software Process.
  - a) Understanding
  - b) Visibility
  - c) Reliability
  - d) All of the above
- iii) RAD stands for _____.
  - a) Rapid application Development
  - b) Rapid application model
  - c) Rapid application Design
  - d) Recent application Development
- iv) _____ is proposed the spiral model.
  - a) Barry Bohem
  - b) Pressman
  - c) Royce
  - d) IBM
- v) Quality management is known as _____.
  - a) SQI
  - b) SQA
  - c) SQM
  - d) SQA and SQM
- vi) _____ is system software.
  - a) Computer Program
  - b) Testing
  - c) AI
  - d) IOT

P.T.O.

B) Match the following : [5]

List I

List II

a) Spiral Development	i) Explicit Recognition of Risk
b) Water fall model	ii) Specification can be development incrementally
c) Evolutionary Model	iii) Requirement comprises are inevitable
d) Component based software engineering	iv) Inflexible partitioning of the project into stages

Q2) Short Notes (any 2 out of 4) [10]

- a) Characteristics of system
- b) Spiral model
- c) SRS
- d) System Analyst.

Q3) a) What is system? Explain system elements and types. [8]

b) Explain feasibility study & it's types. [7]

Q4) a) What is software engineering? Explain it's needs and characteristics.[8]

b) Explain waterfall model with advantages and disadvantages. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2978

[Total No. of Pages : 2

[5801]-530

T.Y. B.Com. (Vocational)

355(A) Computer Applications - I

(CBCS) (2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figure to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blanks.

[5]

- i) Python file has _____ extension.
  - a) .python
  - b) .py
  - c) .pth
  - d) .p
- ii) Python was developed by _____.
  - a) Ken Thompson
  - b) Dennis Ritchie
  - c) NieneStom
  - d) Guido van Rossum
- iii) Single line comment is given by _____ character in Python.
  - a) #
  - b) //
  - c) &
  - d) %
- iv) Which of the following is truncation division operator in python.
  - a) \
  - b) //
  - c) /
  - d) //
- v) _____ is not a core data type in python.
  - a) Tuple
  - b) List
  - c) Class
  - d) Dictionary

B) Match the following :

[5]

a) 15.20	i) ( )
b) Symbol for list data type	ii) complex value
c) Symbol for tuple data type	iii) float value
d) Symbol for dictionary data type	iv) [ ]
e) 3.14	v) { }

P.T.O.

Q2) Write short notes on. (any 2) **[10]**

- a) Features of Python
- b) Variables in Python
- c) *If----- else* statement

Q3) Answer the following. (any 4) **[20]**

- a) Explain *for* loop in python with syntax and example.
- b) Explain list data type in python with example.
- c) Write a python program for addition of two numbers.
- d) Explain relational and logical operators in python.
- e) Write a python program to display maximum of two numbers.

Q4) Answer the following. (Any 1) **[10]**

- a) Explain any five applications of python in detail.
- b) Explain *break* and *continue* statements with syntax and example.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2979

[Total No. of Pages : 2

[5801]-531

T.Y. B.Com. (Vocational)

Advertising, Sales Promotion & Sales Management

(Paper - V) (355 (B))

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blanks.

[5]

- i) It involves Planning and co-ordination of sales efforts.
  - a) product distribution
  - b) Sales Management
  - c) Marketing
  - d) Labelling
- ii) Providing Motivation to sales force is the prime responsibility of _____
  - a) CEO
  - b) Finance Manager
  - c) Sales Manager
  - d) Marketing manager
- iii) Most organisations used their sales force to reach
  - a) Customers
  - b) Traders
  - c) Competitors
  - d) Sales
- iv) Following is the not part of sales management.
  - a) Recruitment
  - b) Motivation
  - c) Performance appraisal
  - d) Exit interview
- v) It is basic objectives of sales management.
  - a) To maintain sales
  - b) Advertise
  - c) Communicate
  - d) Finance

P.T.O.

- B) Match the pairs. [5]
a) Process of organisation of sales efforts	1) Source of recruitment
b) Advertisement in newspaper	2) setting objectives
c) Sales Planning	3) motivation
d) Written test	4) sales management
e) Fair pay packet	5) Selection process

Q2) Write short notes on. (any 2) [10]

- Importance of sales planning
- External sources of recruitment
- Methods of motivation to sales persons
- Challenges before sales manger

Q3) Answer the following. (any 4) [20]

- Methods of training of salesman
- Steps in sales Control
- Need of sales planning
- Selection process of sales person
- Identiflcation of salesforce
- Role of sales manager

Q4) Answer the following. (Any 1) [10]

- What do you mean by Sales Management? Explain Need and importance of sales management in current scenario.
- Write detail note on training and motivation to salespersons.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2980

[Total No. of Pages : 3

[5801]-532

T. Y. B.Com. (Vocational)

TAX PROCEDURE & PRACTICES (Paper - I)

Customs Duty (355C)

(2019 Pattern) (Semester - V) (CBCS)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are Compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A. Choose the correct answer (Any Five) :

[5]

- i) As per Customs Act, 1962, Conveyance includes _____.
  - a) Vessel
  - b) Aircraft
  - c) Vehicle including railway vehicle
  - d) All of the above
- ii) Territorial water of India extends up to _____.
  - a) 24 nautical miles into the sea from the appropriate base line
  - b) 24 nautical miles
  - c) 12 nautical miles into the sea from the appropriate base line
  - d) 12 nautical miles
- iii) In case of import of goods, taxable event occurs when _____.
  - a) Goods crosses the territorial water
  - b) Goods crosses the customs barrier
  - c) Goods have been dispatched by the supplier
  - d) Goods become the part of land mass of India
- iv) The relevant date for duty payable on pilfered goods is the date of _____.
  - a) filing of bill of entry
  - b) order of clearance
  - c) filing of Import General Manifest or Report
  - d) granting entry inward

P.T.O.

- v) Social welfare surcharge is levied at the rate of _____.
- a) 10% of assessable value + basic custom duty
  - b) 10% of basic custom duty + additional custom duty
  - c) 10% of basic custom duty
  - d) 10% of assessable value
- vi) Any goods, the import or export of which is subject to any prohibition under the Customs Act or any Other law for the time being in force, is known as _____.
- a) Restricted Goods
  - b) Ineligible Goods
  - c) Prohibited Goods
  - d) Both a & c above

B. State whether the following statement is TRUE or FALSE : [5]

- a) Export means bringing into India from a place outside India.
- b) The Central Government can impose safeguard duty to domestic industry.
- c) As per section 14(1) of Customs Act, transaction value means the price actually paid or payable for goods.
- d) As per section 2(3) of Customs Act, 1962, baggage includes unaccompanied baggage and motor vehicles also.
- e) Territorial water of India extends up to 15 nautical miles into the sea from the appropriate base line.

Q2) Write Short Notes (Any Two) : [10]

- a) Indian territorial water and Indian customs water
- b) Disposal of Prohibited Goods
- c) Safeguard Duty
- d) Anti-Dumping Duty

Q3) Answer the following questions (Any Four) :

[20]

- a) What are the different provisions regulating baggage?
- b) How to Define Person-in-charge?
- c) How to Define Dutiable Goods and Imported Goods?
- d) What is Transaction Value?
- e) How to Define Goods under Custom law?
- f) How would you define foreign-going vessels or aircraft?

Q4) Answer any One of the following questions :

[10]

- a) What are the different types of Customs Duties in India?
- b) Explain the import and the export procedure under Customs.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2981

[Total No. of Pages : 2

[5801]-533

T. Y. B.Com. (Vocational)

356Avoc : COMPUTER APPLICATIONS - II

(2019 Pattern) (Semester - V) (CBCS)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A. Fill in the blanks.

[5]

- i) Which of the following is not a phase of web site development?
  - a) Planning
  - b) Design
  - c) Coding
  - d) Managing
- ii) Amazon is an example of_____ type of website
  - a) Social media website
  - b) E-Commerce Website
  - c) Portfolio Website
  - d) Financial Website
- iii) _____ refers to the link structure and hierarchy of a website.,
  - a) Searching
  - b) Website Linking
  - c) Website navigation
  - d) Paging
- iv) _____is the process of creating websites.
  - a) Web planning
  - b) Web design
  - c) Web making
  - d) Web pyramid
- v) _____ is the address of your website that people type in the browsers URL bar to visit the website.
  - a) Definition Name
  - b) Internet name
  - c) Description Name
  - d) Domain Name

B. Match the following :

[5]

- i) Internet Explorer
- ii) Web Hosting
- iii) Timeline
- iv) Layout, Colour, Graphics
- v) Bing
- a) Elements of Website design
- b) Search Engine
- c) Web Browser
- d) Website Publishing
- e) Phase in planning website

P.T.O.

Q2) Write Short note on (Any TWO) [10]

- a) Site Structure
- b) Web Page Layout
- c) Search Engine

Q3) Answer the following (Any FOUR) [20]

- a) Explain Web site planning for web design.
- b) Explain interactive and static types of websites.
- c) Explain Domain Name System.
- d) Explain the process of website hosting.
- e) Explain Web Development Process Model.

Q4) Answer the following (Any ONE) [10]

- a) Explain various factors influencing web site design.
- b) What is Web application Architecture? Explain its components.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2982

[Total No. of Pages : 2

[5801]-534

T.Y. B.Com. (Semester - V)

**ADVERTISING, SALES PROMOTION & SALES
MANAGEMENT - III**

**Marketing (Vocational Course) (Paper - VI) (356 (B))
(2019 Pattern) (CBCS)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks.

[5]

- i) It is a systematic study of problems related to marketing of goods and services.
  - a) Product knowledge
  - b) Sales Management
  - c) Marketing Research
  - d) Basic research
- ii) Effective marketing research process includes _____.
  - a) Developing Plan
  - b) Cost analysis
  - c) Sales routine
  - d) Marketing management
- iii) Cultural values in the county states _____.
  - a) Political environment
  - b) Cultural environment
  - c) Competitors
  - d) Legal policies
- iv) It is marketing of organisation to develop overall image.
  - a) Green marketing
  - b) Niche Marketing
  - c) Blue marketing
  - d) Affiliate Marketing
- v) It is basic advantage of digital marketing is _____.
  - a) Lower Cost
  - b) Global reach
  - c) Local market
  - d) District wholesaler

P.T.O.

- B) Match the pairs. [5]
a) Digital marketing	i) Promotion of product
b) Green marketing	ii) Wide coverage
c) Affiliate marketing	iii) Environment Friendly products
d) Marketing environment	iv) Establishing connection through blogs
e) Promotion manager	v) Economical and political factors

Q2) Write short note on (any 2) : [10]

- a) Importance of Affiliate marketing
- b) Role of Promotional Manager
- c) Functions of Product manager
- d) Green marketing

Q3) Answer the following (any 4) : [20]

- a) Need of marketing research
- b) Career opportunities in marketing
- c) Role of Market research Manager
- d) External Marketing Environment
- e) Digital Marketing
- f) Techniques of marketing research

Q4) Answer the following (any 1) : [10]

- a) State and explain objectives and significance of Marketing Research.
- b) Write a detail note on recent trends in marketing.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2983

[Total No. of Pages : 2

[5801]-535

T.Y. B.Com. (Vocational) (Semester - V)

356CVOC - TAX PROCEDURE & PRACTICES (Paper - II)

Entrepreneurship Development and Project Report

(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to right side indicate full marks.

Q1) A) Choose the correct answer (Any Five) [5]

- i) The term “Entrepreneur” has been derived from the word “enturondre” which means :
  - a) To give
  - b) To undertake
  - c) To choose
  - d) To decide
- ii) IFCI stands for_____.
  - a) Industrial finance corporation of India
  - b) Institutional finance corporation of India
  - c) Industrial funding corporation of India
  - d) Indian finance corporation and institution
- iii) To provide financial assistance to entrepreneurs, the government has set up a number of _____.
  - a) Financial advisors
  - b) Financial intermediaries
  - c) Industrial estates
  - d) Financial institutions
- iv) _____ is not a source of idea for an entrepreneur.
  - a) Cost of the project
  - b) Product profile
  - c) Imports and exports
  - d) Emerging technologies
- v) Indian Entrepreneurship Development Institute (IEDI) is located _____.
  - a) In Ahmedabad
  - b) In Mumbai
  - c) In New Delhi
  - d) In Chennai
- vi) A small-scale entrepreneur is a formal-sector entrepreneur with _____.
  - a) 11 to 50 employees
  - b) 11 to 49 employees
  - c) 16 to 49 employees
  - d) 16 to 50 employees

P.T.O.

B) State whether the following statement is True or False. [5]

- i) Educate, Stimulate and Incubate can be used in helping Student Start-ups.
- ii) Entrepreneurs of large-scale businesses like Tata, Birla, etc. are Instigated Entrepreneur.
- iii) Financial analysis is primarily concerned with the identification, qualification and evaluation of the project resources.
- iv) The entrepreneur always introduces something new or can be an imitator.
- v) Individual Entrepreneurs and Institutional Entrepreneurs are same.

Q2) Write Short Note (Any Two) : [10]

- a) Role of Commercial Banks
- b) Functions of DIC
- c) Mission of MSME
- d) Pradhan Mantri MUDRA Yojana (PMMY)
- e) Scope of Entrepreneurship

Q3) Answer the following questions (Any Four) : [20]

- a) Define the term 'entrepreneur' and list out the functions of entrepreneurs.
- b) Discuss how the commercial banks help entrepreneurs by granting credit.
- c) Discuss the functions of Pollution Control Board (PCB).
- d) What is mean by Entrepreneurial Competencies?
- e) Explain the advantages of Self-help group.
- f) What are the functions of State Industrial Development Bank (SIDBI)?

Q4) Answer Any One of the following questions. [10]

- a) Discuss the Central Government schemes and support systems for Entrepreneurship Development in India?
- b) Explain the need & importance of Entrepreneurship.

